

In Memoriam
Vilho Niitemaa

In Memoriam
Jorma Pohjanpalo

Päivikki Suojanen
American Finnish Identity

Jouni Korkiasaari
Euroopan integraatio ja alueellinen liikkuvuus

Tarja Summa
USA – siirtolaisten luvattu maa

Summary of the Annual Report for 1990 of the Institute of Migration

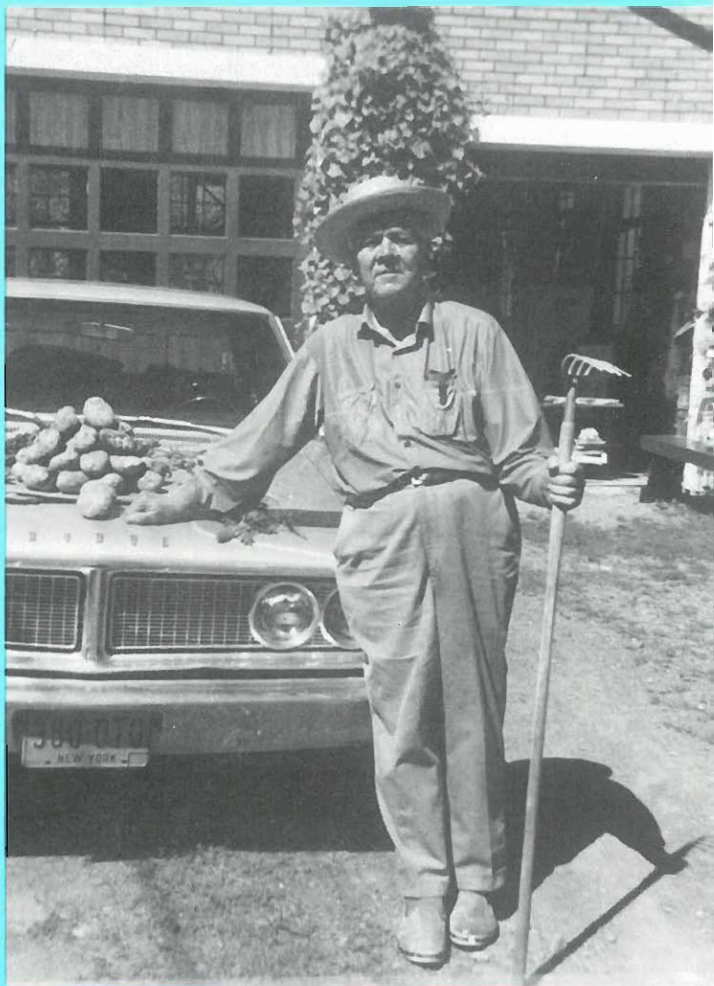
Research Secretary's Column
Timo Virtanen

**Visitor's Lecture: Italy,
A New Country of Immigration**

Tiedotuksia – Notices

Kirjat – Books

**Saapuneita julkaisuja –
Publications received**

1991

3

SIIRTOLAISUUS

MIGRATION

Siirtolaisuus – Migration

18. vuosikerta – 18th year

Siirtolaisuusinstituutti • Migrationsinstitutet • Institute of Migration
Piispankatu 3, SF-20500 Turku, Finland
puh./tel. (9)21-317 536, fax (9)21-333 460

- *Päätoimittaja/Editor-in-Chief:* Olavi Koivukangas
- *Toimittussihtööri/Editorial Assistant:* Taimi Sainio
- *Toimittajat/Editors:* Maija-Liisa Kalhama, Timo Virtanen
- *Taitto/Lay-Out:* Anne Virtanen
- *Toimituskunta/Editorial Board:* Siirtolaisuusinstituutin hallitus/
Administrative Board of the Institute of Migration
- *Tilaushintaa:* 40 mk/vuosi (4 numeroa), PSP Tu 495 90–3
- *Subscriptions:* Finland and Scandinavia 40 FIM,
other countries \$12.00 a year (4 issues)

Siirtolaisuusinstituutin hallitus/ Administrative Board of the Institute of Migration

Rehtori (SSKH) *Tom Sandlund*,
Åbo Akademi ja Helsingin
yliopisto, puheenjohtaja

Professori *Erkki Asp*,
Turun yliopisto

Toiminnanjohtaja *Martti Häikiö*,
Suomi-Seura r.y.

Lähetystöneuvos *Juha Knuutila*,
Ulkoasiainministeriö

Apulaisprofessori *Olli Kultalahti*
Tampereen yliopisto

Neuvotteleva virkamies *Risto Laakkonen*,
Työministeriö

Rakennusneuvos *Raimo Narjus*,
Suomen Maakuntien Liitto

Apulaisprofessori *Martin Panelius*,
Opetusministeriö

Ohjelmajohtaja *Aimo Pulkkinen*,
Väestöliitto

VTM *Tuula Rosas*,
Turun kaupunki

Henkilökunta/Staff

Olavi Koivukangas,
johtaja, virkavapaalla
Director, off duty

Timo Virtanen,
va. tutkimussihtööri/
Research Secretary

Maija-Liisa Kalhama,
osastosihtööri/Departmental Secretary

Seija Sirkkiä,
toimistosihtööri/Bureau Secretary

Taimi Sainio,
va. kirjastovirkailija/Librarian

Anne Virtanen,
toimistovirkailija/Assistant Clerk

Tutkimus- ja toimistoapulaiset/
Research and Office Assistants:
Leena Hastela, Ritva Rantanen

Tutkijat/Research Officers:
Minna Domander, Kimmo Koiranen,
Jouni Korkkasaari

Siirtolaisrekisteri/Emigrant Register:
Matti Kumpulainen,

toimistosihtööri/Bureau Secretary

Sirkka-Liisa Laurila, Elisabeth Uschanov
tallentajat/Computing Officers

Kansi: Tri Päivikki Suojanen artikkelissa tarkastel-
laan amerikansuomalaista identiteettiä.
(SI/VA/0701/USA)

Cover: Dr Päivikki Suojanen's study deals with
American Finnish identity. (SI/VA/0701/USA)

In Memoriam

Professori Vilho Niitemaa 16.3.1917–15.6.1991

Helsingissä syntynyt Vilho Niitemaa – vuoteen 1942 Nyman – kuului sukupolveen, joka parhaassa nuoruudessaan joutui keskelle toisen maailmansodan tapahtumia. Valmistuttuaan v. 1941 filosofian maisteriksi Niitemaa toimi vuoteen 1955 sotahistorian tutkijana. Hänen Baltian keskiaikaista historiaa käsittelevä väitöskirjansa valmistui v. 1949.

Turun yliopiston yleisen historian professoriksi Vilho Niitemaa nimitettiin v. 1955, ajankohtana, jolloin yliopiston voimakas laajentuminen alkoi. Luonteenomaista professori Niitemaan toiminnalle oli ennakkoluulottomuus ja kansainvälisyys. Hyvin varhain hän loi kontakteja Suomessa vierailleisiin Fulbright-tutkijoihin, ennen kaikkea professori John I. Kolehmaiseen. Professori Niitemaa aloitti Suomen kaukosiirtolaisuuden historian tutkimusprojektin v. 1963 antamalla oppilailleen siirtolaisuuteen liittyviä laudatur-työn aiheita ja käynnistämällä laajat aineiston keruutyöt sekä Suomessa että Amerikassa. Vuosien varrella projekti on tuottanut suuren määrän suomalaista siirtolaisuutta käsitteleviä väitöskirjoja ja muita opinnäytteitä.

Siirtolaisuustutkimusprojektin yhtenä tuloksena oli myös v. 1974 tapahtunut Siirtolaisuusinstituutin perustaminen edistämään ja koordinoimaan siirtolaisuuden dokumentointia ja tutkimusta. Itseohkeutetusti professori Niitemaa valittiin säätiön hallituksen puheenjohtajaksi, missä tehtävässä hän toimi vuoteen 1984, ja tämän jälkeen valtuuskunnan puheenjohtajana vuoteen 1987, jolloin hänet kutsuttiin instituutin kunniapuheenjohtajaksi. Siirtolaisuusinstituutin kannalta tämä työpanos oli merkittävä, sillä Vilho Niitemaa oli instituutin alkuaikojen keskeisin luottamushenkilö, vaikka hän oli joutunut luopumaan professorin virastaan heikentyneen terveytensä vuoksi jo v. 1977. Kiitollisuuden osoitukseksi ja muistoksi jälkimaailmaa varten paljastettiin Siirtolaisuusinstituutissa professori Vilho Niitemaan muotokuva hänen 70-vuotispäivänsä yhteydessä v. 1987.

Professori Vilho Niitemaan oppilaana ja pitkäaikaisena työtoverina haluaisin lisätä vielä sen, että "Vilje" – millä nimellä me hänestä puhuimme – oli erinomainen opettaja ja hallintomies. Keskuudestamme poistunut Vilho Niitemaa on piirtänyt nimensä sekä Suomen kansan aikakirjoihin että ystäviensä sydämiin.

Olavi Koivukangas

In Memoriam

Professor Vilho Niitemaa 16.3.1917–15.6.1991

Professor Vilho Niitemaa was a member of the generation thrust in the prime of their youth into the Second World War. He was born in Helsinki as Nyman (he changed his surname to Niitemaa in 1942). He graduated in 1941, and worked until 1955 as a military historian, completing his doctoral thesis on the medieval history of the Baltic states in 1949.

Vilho Niitemaa was appointed to the Chair of General History at the University of Turku in 1955, at the beginning of the University's period of rapid expansion. Professor Niitemaa's work as a scholar was characterized by his open-minded, international perspective. He early made contacts with the Fulbright Scholars visiting Finland, especially Professor John I. Kolehmainen. In 1963, Professor Niitemaa launched the research project on Finnish overseas migration, by setting topics on migration for his students' Master's dissertations, and by initiating the large-scale collection of research material both within Finland and in America. Over the years, this project has given birth to an impressive number of doctoral theses and other publications exploring Finnish migration.

A second fruit of the migration research project was the establishment in 1974 of the Institute of Migration, dedicated to the promotion and coordination of migration documentation and research. It was self-evident that Professor Niitemaa be elected Chairman of the Institute's Administrative Board, a post which he held until 1984, and he continued to serve as Chairman of its Council until 1987, when he was made Honorary President of the Institute. He made a major contribution to the Institute, for he was the central figure during its early years, despite having had to retire from the University in 1977 due to failing health. In gratitude, and as a memorial for posterity, a portrait of Vilho Niitemaa was unveiled at the Institute of Migration in 1987, in conjunction with his 70th birthday.

As Professor Vilho Niitemaa's former pupil, and his colleague for many years, I would like to add that "Ville" – as we used to call him – was an outstanding teacher and administrator. His name is written both in the chronicles of the Finnish people, and in the hearts of his friends.

Olavi Koivukangas

In Memoriam

Professori Jorma Pohjanpalo 12.12.1905–19.6.1991

Jorma Pohjanpalo syntyi Ylivieskassa. Valmistuttuaan ekonomiksi hän toimi Suomen Sydneyn konsulaatin sihteerinä v. 1927–31. Tuolta ajalta oli peräisin hänen mielenkiintonsa suomalaisia siirtolaisia kohtaan. Palattuaan Suomeen hän julkaisi kokemustensa pohjalta teoksen "Australiaa kynällä ja kameralla". Professori Pohjanpalo toimi ansiokkaasti erilaisissa luottamustehtävissä, mm. hyvin pitkään Suomi-Seura ry:n johtokunnassa.

Kun Siirtolaisuusinstituutti perustettiin vuonna 1974, Jorma Pohjanpalo nimitettiin Suomi-Seuran edustajaksi instituutin valtuuskuntaan, joka valitsi hänet ensimmäiseksi puheenjohtajakseen. Toimittuaan tässä keskeisessä tehtävässä v. 1974–84 Pohjanpalo kutsuttiin instituutin ensimmäiseksi kunniapuheenjohtajaksi. Hän tuki monilla muillakin tavoin instituutin työtä mm. matkoillaan eri puolilla maailmaa sekä lahjoittamalla siirtolaisuuteen liittyvää kirjoitus-, valokuva- ym. materiaalia instituutin arkistoon.

Valoisan elämänasenteen omannut Jorma Pohjanpalo jäi kaipaamaan suuri ystävien joukko sekä Suomessa että ulkomailla.

Jorma Pohjanpalo was born in Ylivieska, in Ostrobothnia. After having graduated from business school, he worked from 1927 to 1931 as Secretary at the Finnish Consulate in Sydney, and it was during this period that he acquired his interest in Finnish migration. Following his return to Finland, he published a book based on his experiences, called "Australia by Pen and Camera". Professor Pohjanpalo served on many committees, and was for many years on the Executive Board of the Suomi-Seura.

When the Institute of Migration was established in 1974, Jorma Pohjanpalo was appointed as the Suomi-Seura delegate on the Institute's Council, and was elected as the first Council Chairman. Having served in this capacity from 1974 to 1984, Professor Pohjanpalo was then elected as the Institute's first Honorary President. He supported the Institute's work in many different ways, on his journeys to various parts of the world, and by donating materials linked with migration, including writings, photographs, etc., to the Institute's archives.

With his optimistic outlook on life, Jorma Pohjanpalo will be missed by many friends, both within Finland and abroad.

Olavi Koivukangas

Päivikki Suojanen

American Finnish Identity

Who am I, where do I come from, where do I belong, who do I want to identify with? How does an American Finn find his identity and continuity for his existence in the middle of changes? Identity itself and **experiences and emotions** related to it are also characteristic of every Finnish emigrant. Identity develops from the complex relationship between personal, individual, cultural and outside influences (Eidheim 1969; Erikson 1968; Kivistö 1989, 1990; Royce 1982; Sollors 1989; Suojanen 1990). The central cultural qualities which affect an emigrant are the source and the target cultures, the Finnish and the American cultures.

We are, however, living in a limited world: we do not adopt either **all** the Finnish cultural models or all the American ones (cf. Leino 1983; Envall & al. 1989). But we have to remember that our **cultural identity** is not moulded only by our immediate surroundings. Man has the ability to make wishes, to dream and to expand his inner reality. The expectations, fantasies and hopes just as well as the daily routines steer the processes which mould the self-consciousness of a Finnish emigrant.

The forming of **identity**, that is, **social and personal culturalego**, is an intensive biographical course of events (Suojanen

1989, 1990). It begins from early childhood experiences in the homeland and continues in the new country after the emigration and the change; in other words, it goes on all through life. We should continuously study the identity of American Finns, because we are not talking about a stable, nonchangeable quality, which remains the same through generations. American Finns know from experience that each major change in life makes you wonder about the past and re-evaluate life time and again. Who exactly am I (**factual identity**)? If I had done something differently, this would not have happened; what would I want to be like, if... (**ideal identity**). (Ofstad 1971.) A familiar biographical re-evaluation to all of us.

Moving from Finland to the American continent is, irrespective of generation, more or less of a **culture shock**. Geographical distance, your own culture and the alien culture, speculation about permanent or temporary emigration, new environment, new people — these are the chief causes of a culture shock.

Theories on migration as a culture shock

a) *Grief and bereavement theory*

Many theories exist on culture shock. According to **grief and bereavement theory** (Bowlby 1960, 1961, 1969; cf. Freud 1957; Averill 1968), the shock results in the feeling of grief and loss when moving. Emigra-

Dr Päivikki Suojanen is an acting associate professor of ethnology at the University of Jyväskylä, Finland.

tion is experienced as painful. Among American Finns there are many **stories of suffering** (cf. Roos 1987): emigration is seen as a loss of one's roots and as a collapse of geographical, emotional and cognitive world. These used to be self-evident and a privilege, though they were subconscious. But an emigrant has to struggle for them every day.

The emigration is preceded and followed by grief work. In addition to the "normal" grief work, the emigrants experience forbidden, shortened, anticipated, delayed and continuous grief ('typical grief reactions' see Furnham-Bochner 1986, 165; Averill 1968). This becomes evident especially in the speculation about returning to Finland. They say that they want to go back, but that it is impossible: all the bonds are broken. Who would want to go to the old homeland to die alone? The other side of the coin in grief is loneliness and separation: the pain from the death of social bonds never seems to ease.

b) Locus of control and fatalism theory

The stories of American Finns can also be looked at from the point of view of **locus of control and fatalism theory** (Rotter 1966, 1; Weiner 1980; Furnham & Henry 1980; Furnham 1985). Many emigrants firmly believe that life in the new country depends, above all, on themselves, their own decisions and behaviour. These Finnish emigrants believe that they are in control of their own life. On the other hand, many emigrants believe in fate. They feel that circumstances, outside influences and powers steer and shape their life. Their life is controlled by other things, independent of them and their doings. It is obvious that the emigration process is an ordeal.

c) Selective migration theory

Finns have sought various things from America: most emigrants, especially the

first generation, wanted work, a better living and a better quality of life. It becomes clear from the statements of the emigrants who moved at the beginning of the century that migration was not obligatory in the real meaning of the word. They state that "we had to leave", "we could not get along" or "something had to be done, because there was no food". **Selective migration theory** tries to explain adaptation to a new culture. This neo-Darwinian idea is one of the oldest and most popular explanations for the different patterns of reaction to new environments by migrants (cf. later ideas e.g. Cochrane 1983; Krupinski et al. 1973). According to the theory, the more strictly they are selected, the better they adapt to the new country. This theory can be applied only in a small scale to the Finnish emigrants, because Finns moving to America were not 'selected' using external or other criteria. They selected themselves; they chose emigration more or less randomly, but consciously. Conscious, independent emigration is especially characteristic of the recent Finnish emigrants to America.

Nowadays host countries have very strict criteria on who can emigrate. They take into consideration, for example, the following points: how many, what kind, when, age, profession, sex, social, political and economic status. The chosen ones go through a very dense sieve. Emigrants are a special group: not anyone is allowed to emigrate.

Although selective migration theory cannot be applied to Finnish migrants, it can be asked what kinds of criteria they fulfilled. In addition to the criteria that was just mentioned, it would be interesting to see what they are like as people, as personalities. What common and distinctive features can be found between them?

When thinking about Finnish emigrants to America, selective migration theory is

also interesting, because it pays attention to different **coping strategies**. What have been the strategies of a Finnish American to cope in the middle of a new country, new conditions, alien environment and culture, with new people and a strange language? Is a Finnish emigrant exceptionally ambitious and stable when it comes to personality? If he is, the coping strategy would not be an escape from something or a casual drifting, but taking emigration as a challenge. We can assume that an emigrant has a good inner control of life since he leaves his home country for good. Because the exterior control of life does not seem to work in the homeland, he courageously seeks it in another country. This demands a stable inner control of life.

d) Expectation theory

Expectation theory (e.g. Feather 1982; Cochrane 1983; Littlewood & Lipsedge 1982) can be used in trying to explain the relationship between the expectations and cultural adaptation of a Finnish emigrant in America. Many Finnish emigrants did not have any specific expectations, but more like general, indefinite hopes of happiness and a better life. At the beginning of the century when a young boy, for example, left to search happiness in America, he did not have the identity of a Finnish adult. The roots he carried with him were connected with **identity models of his childhood home**. He did not have a clear view of Finnish society and world view. The following sentences describe his Finland-identity: "Finland was poor", "there was always a shortage of everything", "I did not even have any shoes in Finland", "I lived with my mom in a little cottage, and there was so little food that I left". The adult identity of such an emigrant has been moulded by the experiences in the new country: the image of Finland is still narrow, often pessimistic and shattered, dat-

ing from childhood. Some people of this generation are opposed to, so called, Finlandization: "we do not want to be isolated Finns; America is our homeland; Finland was poor, cold and did not take care of its people.". The new identity has been moulded by the immediate surroundings, cultural influences and experiences in the new homeland.

But, for example, a 35-year-old Finn who has a profession, family and various interest groups in Finland at the time of the emigration has different expectations. He has the identity of an adult when he leaves Finland. In a way, he is a "grown person". Although emigration is connected with feelings of grief and loss, his own Finnish self-consciousness is stronger and more stable, whether it is positive or negative. Image of Finland and of Finnishness is also more holistic. At least it is moulded by the life of an adult. Expectations of a Finnish emigrant with an identity of an adult may be large or small, positive or doubtful, but he can be expected to deal with the conflicting expectations in a more stable and conscious way. Among Finnish Americans there are those who actively or passively accept Americanization and those who are opposed to it. Many of them have a clear **double identity**.

According to expectation theory the more realistic expectations the emigrant has, the better he will adapt to the new environment. Most of our older informants underlined that they "came to work here". This, of course, pleased the employers. Even nowadays Finns have a good reputation of being honest and faithful, which makes adaptation easier. The feeling of being socially accepted in a new country, at work and at school are important cornerstones in the moulding process of an emigrant's identity. The more unrealistic expectations, aims and dreams the emigrant has, the deeper and longer is the

culture shock and the bigger the risk of falling ill and feeling uncomfortable.

The social, economic, geographical, political and religious expectations of a Finnish emigrant in the new country can also be examined through expectation theory. It is unlikely that a Finn would voluntarily move to America if his expectations were infinitesimal. There is an urgent need to study the relationship between the quality of expectations of different emigrant generations and the reality of the new country.

e) Negative life-events theory

The nature of the change in the life of a Finnish emigrant in America can be studied through negative **life-events theory**. For nearly twenty years psychologists, psychiatrists and sociologists have been collecting evidence on the relationship between recent stressful life-events and psychological and physical illness (Rahe et al. 1964) According to the theory, experiencing change and adapting to a new environment is stressing and often the cause of some form of mental or physical illness (e.g. Holmes & Rahe 1967, 216; Guthrie 1981; Dohrenwend & Dohrenwend 1974; Monroe 1982; Hinkle 1974). The greater the change, the more probable the stress.

What kinds of physical and mental illnesses, stress and burnout does a Finnish American suffer from? Their stories of life contain many stories of illnesses as well. Negative life-events are not the only ones to cause stress and adaptation difficulties. Learning English the hard way has not necessarily led to depression or neurosis. The theory claims that positive life-events in a new country can also be stressing; that is why also adapting to them is important. It would be interesting to study how common it is that the expected higher standard of living does not lead to better physical and

mental well-being. Being under supervision and experiencing threat and insecurity can also cause stress and illness.

The consequences of a change in life are different with different people. It is impossible to predict who will suffer from a certain mental or physical illness. Although negative life-events theory is intriguing, a link between life-events and illnesses or difficulties in adaptation is hard to prove. This point of view is, however, a good basis for someone who wants to learn to understand emigration experiences, culture shock and life-events of an emigrant and the difficulties of encountering an unknown culture.

f) Social support network theory

There is a rapidly growing, already considerable body of literature in clinical, community, medical and applied psychology regarding the supportive functions of interpersonal relationships (see e.g. Cobb 1976; Nathanson 1980; Fiore & al. 1983; Leavy 1983; Hammer 1981; Syrotuik & D'Arcy 1984). **Social support network theory** helps us to understand the importance of social relationships between Finnish emigrants in America. The support of other people has a protective influence on the well-being of an emigrant and the quality and amount of his culture shock. The situation is most favorable when the whole family has moved to America, where they already have friends, acquaintances and maybe relatives. People who they can turn to are waiting for them. But the situation of a Finnish mother who stays at home may be more problematic, because **work has been discovered to be an important provider of support and a factor which makes adaptation easier**. That is why, for example, refugees and immigrants in Finland should find a job as soon as possible. They can spend a lot of time working while various departments look through their

papers and applications. This way shock experiences and deviating behaviour are minimized. The adaptation of children in the family may be quicker: the new language and cultural skills are taken in at school and in various interest groups. The position of a Finnish American mother who stays at home is, in this respect, weak: she cannot learn the necessary cultural and language skills or develop a social network connected with work.

g) Theory on value differences

The socio-psychological **theory on value differences** tries to explain unsuccessful adaptation and culture shocks through the conflicting value differences between the emigrant and the target country. Ever since the work of Merton (1938) on the relationship between social structure and anomie, sociologists and psychologists have seen a link between deviance, delinquency and mental disorder, and a conflict in cultural values (about cross-cultural value studies see e.g. Ng & al. 1982; European Value Systems Study Group document 1982; Feather 1979). When a person moves into an alien culture, the cultural values and expectations of his own country no longer apply in the new country. But still we often assume that they do, because we try to explain our observations by using the things we know and the things that are in our framework. We like to use our observations to support our ideas, values and attitudes, but not to check or change them. This tendency is bound to fail in the new country. A constant crashing of cultural values and questioning familiar rules causes stress and continuous feelings of being culturally incompetent and inferior. Certain values may be easier to bear, adapt to and bend in than others. It is not, however, easy to predict who will experience what kinds of sufferings caused by value differences.

Emigration and changing values

Where has a Finnish American taken elements from for his set of values? (Ahlman 1929; Rauste-von Wright 1984; Rescher 1969.) What is his opinion about money, honesty, efficiency, equality, shared responsibility, property, social status, work, respect for old and young people, hospitality, individuality, peacefulness, accuracy, obedience, religion, war, peace, the future? I am sure the set of values of a person with a childhood Finnish identity and a person who has left Finland as an adult are quite different; the values of a Finn with a childhood identity are probably more strongly moulded by the American culture.

In this connection we can take a few examples of American Finnish world view in the light of my empirical material (interviews and value inquiries in Florida and Maryland from 1989 to 1990). Since the final analysis has not yet been completed, here will be presented some of the most interesting cases and preliminary findings.

Many migrants went to the New Continent to look for happiness, a better life and a higher living. We, me and my linguist husband, heard many kinds of stories: stories of sufferings, stories of no options, stories of happiness, stories hidden behind the facade of gaiety (Roos 1987). In our inquiry the migrants were asked to list approximately three characteristic features of a good life. Their expectations also gave an approximate image about their world of values.

A good life in the minds of American Finns living in Florida and Maryland reflect a **materialistic** world of values: both the first and second American Finnish generation emigrants listed a good living as the first characteristic of a good life. **Egocentric** world of values was the second one: it is important to be healthy, to have a family, a spouse, children and good

friends. **Spiritual** values in the form of religion was the third feature (even though many informants do not officially belong to any church). Education was the fourth characteristic of a good life. It can here be categorized as **egocentric instrumental value**: education, which is one of the basic expectations, guarantees a good living.

This list can be compared with a similar kind of list which was made by Finns in Finland in the 1980's. The most important factors of a good life for them were the following: work, working conditions, money, a good living and health. After these came family relations (spouse and children), a peaceful, secure and happy life and spare time and hobbies. (Suhonen 1988.) Religion is **not** included in this list at all. Why? But then again, American Finns do not dream about leisure time or hobbies. Why?

Finally, let us take a short look at the basic values of American Finns today. Our inquiry included open and closed questions, and they revealed that the three most important things in the lives of our American Finnish informants are the following: firstly, salvation of soul; secondly, peace; and thirdly, health. About 50 per cent of the informants want to hold on to their conventional manners. Migration to the other continent, however, means that an emigrant cannot be very traditional; they find themselves in the middle of an alien country, strange conditions and possibly they do not have a command of the language required by the new cultural environment.

Over 90 per cent of the interviewees want to preserve good relations with all their friends. Friendship was also ranked high on the list of expectations of a good life, and it is easy to see that an emigrant has to be exceptionally social. It is difficult to make friends if you are a shy, timid and introvert person and if you feel repressed

and isolated. Bravery, a reasonable amount of cultural flexibility and tolerance of sociocultural deviance may be the keys to individuality and strong identity to these American Finns. They have to be prepared to tolerate many changes in order to get along in a new cultural setting: different jobs, moving from one place to another, separation from family and friends, divorce, illness and even death.

Over 80 per cent of the informants want to do something new and original with their lives (reflection on the wish to pursue wealth and happiness). They want to do things they have always wanted to do and things that would make them happy. This could be compared with the Finnish proverb "Jokainen on oman onnensa seppä", which means that you are the master of your own fate. It is remarkable, however, that most of our interviewees have not, for some reason or other, been able to do very much of the things that they would have wanted to.

Only less than one third of the interviewees regarded having an exciting life more valuable than having a secure life. Especially women appreciated security. Over 90 per cent estimated that an average, but secure living is more valuable than a job with top earnings. The majority of our informants also appreciated work which was appealing to them more than a job with a high salary. Many American Finns have made an average living by being, for example, housekeepers, butlers, lumbermen or owning a business, such as a bakery, a restaurant or a car repair shop. It became clear that our informants feel envious of those Finnish Finns who come to America, for example, to Florida, to make money and profitable investments by dishonest means. Nearly 90 per cent of the informants, men especially, think that it is worth while to take risks in life "Life is one big risk", says one of the interviewees.

Summary in Finnish: Amerikansuomalainen identiteetti

Artikkelissa tarkastellaan amerikansuomalaisen identiteetin tutkimusta mahdollistavia teoreettisia malleja. Tarkastelun peruslähtökohtana on väite siitä, että siirtolaisuus on kokemuksena **kulttuurishokki** ja sitä seuraava elämä eriasteista sopeutumista **muutokseen, selviytymisstrategioiden kehittämistä** ja aiemmasta poikkeavan **kulttuuri-itseyden** päivittäistä uudelleen löytämistä ja hahmottamista. Siirtolaisidentiteetti ei siis ole pysyvä, vaan muuttuva, elinaikaista testaamista, löytämistä, havainnointia omassa itsessä, suhteessa ulospäin omaan etniseen ryhmään ja ”muihin” eli ryhmän ulkopuolisiin koetettava kulttuuri-itseyden elämänjatkumo.

Siirtolaisidentiteettiä, joka usein on **kaksoisidentiteetin** tai **tasapainoilijan identiteetin** luonteinen (1. siirtolaiskukupolvi), pohdiskellaan **suru- ja menetysteorian, kontrolli- eli fatalismiteorian, selektiivisen maastamuuttoteorian, odotusarvoteorian, negatiivisten elämäkokemusten teorian, tukiverkostoteorian ja arvoero-teorian** valossa. Niistä jokainen luotaa siirtolaisen muuttoelämästä kapealta osal-

taan, mutta mikään ei riitä tyhjentäväksi kokonaisteoriaksi käsiteltävän ilmiön kannalta.

Lopuksi tarkastellaan esimerkinomaisesti amerikansuomalaista arvomaailmaa v. 1989–90. Artikkelin aineisto perustuu antropologiseen kenttätöyöhön, jota tohtorit Päivikki ja Matti Suojanen suorittivat Yhdysvalloissa amerikansuomalaisten parissa Indianan yliopistossa ensin v. 1985–86 (Indiana, Illinois, Washington, Oregon, Kalifornia) ja sitten v. 1989–90 Marylandin yliopiston vaihtoprofessoreina (Florida, Maryland; Minnesota, Michigan, Wisconsin). V. 1989–90 tutkimus keskittyi Floridaan. Kenttätö perustuu antropologiseen case studyyn: teemahaastatteluihin, osallistuvaan havainnointiin, kotien videointiin ja valokuvaukseen, arvokyselyihin, minäkuva- ja piirrosteihin.

The article is based on the anthropological fieldwork of Drs Päivikki and Matti Suojanen, which was carried out from 1985 to 1986 and from 1989 to 1990 among American Finns in the United States (Florida, Maryland, Michigan, Minnesota, Wisconsin; Indiana, Illinois, Washington, Oregon, California). This lecture was given by Dr. Päivikki Suojanen at Finn Fest in Lake Worth, Florida, in April, 1991.

Literature

- Ahlman, Erik: Arvojen ja välineitten maailma. Porvoo 1929.
- Attachment and Loss. London 1969.
- Averill, J. R.: Grief: Its Nature and Significance. Psychological Bulletin, 70, 1968, 721–748.
- Bowlby, J.: Grief and Mourning in Infancy and Early Childhood. Psychoanalytic Study of Child, 15, 1960, 9–52.
- Process of Mourning. International Journal of Psychoanalysis, 42, 1961, 317–340.
- Cochrane, R.: Mental Illness in England, in Scotland and in Scots Living in England. Social Psychiatry, 15, 1980, 9–15.
- The Social Creation of Mental Illness. London 1983.
- Cobb, S.: Social Support as a Moderator of Life Stress. Psychosomatic Medicine, 3, 1976, 300–314.
- Conzen, Kathleen Neils; Gerber, David A.; Morawska, Ewa; Pozzetta, George E.; Vecoli, Rudolph J.: The Invention of Ethnicity: A Perspective from the USA. Altretalia, April 1990, p. 37–63.

- van Dijk, Teun A.: *Communicating Racism. Ethnic Prejudice in Thought and Talk*. London 1989.
- Dohrenwend, B.P.; Dohrenwend, B.S. (eds.): *Stressful Life Events: Their Nature and Effects*. New York 1974.
- Eidheim, Harald: *When Ethnic Identity is a Social Stigma*. In: Fredrik Barth (ed.), *Ethnic Groups and Boundaries. The Social Organization of Culture Difference*. Bergen 1969.
- Envall, Markku; Knuutila, Seppo; Manninen, Juha: *Maaillankuva kulttuurin kokonaisuudessa*. Helsinki 1989.
- Erikson, Erik H.: *Identity. Youth and Crisis*. New York 1968.
- European Value Systems Study Group: *Main European Report*. Amsterdam 1982.
- Feather, N. T.: *Assimilation of Values in Migrant Groups*. In: M. Rokeach (ed.), *Understanding Human Values: Individual and Societal*. New York 1979.
- Expectations and Actions: Expectancy-Value Models in Psychology*. Hillsdale, NJ, Erlbaum 1982.
- Fiore, J.; Becker, J.; Coppel, D.B.: *Social Network Interactions: a Buffer or a Stress*. *American Journal of Community Psychology*, 11, 1983, 423-439.
- Freud, Sigmund: *Mourning and Melancholia*. London 1957.
- Furnham, Adrian: *Why do People Save? Attitudes to, and Habits of, Saving Money in Britain*. *Journal of Applied Social Psychology*, 15, 1985, 354-373.
- Furnham, Adrian; Bochner, Stephen: *Culture Shock. Psychological Reactions to Unfamiliar Environments*. London 1986.
- Furnham, Adrian; Henry, J.: *Cross-cultural Locus of Control Studies: Experiment and Critique*. *Psychological Reports*, 47, 1980, 23-29.
- Guthrie, G.M.: *What You Need Is Continuity*. In: Stephen Bochner (ed.), *The Mediating Person: Bridges between Cultures*. Boston 1981.
- Hammer, M.: *Social Supports, Social Networks and Schizophrenia*. *Schizophrenia Bulletin*, 7, 1981, 45-57.
- Hinkle, L.: *The Effect of Exposure to Culture Change, Social Change and Changes in Interpersonal Relationships on Health*. In: B.P. Dohrenwend; B.S. Dohrenwend (eds.), *Stressful Life Events: Their Nature and Effects*. New York 1974.
- Holmes, T.H.; Rahe, R.H.: *The Social Readjustment Rating Scale*. *Journal of Psychosomatic Research*, 11, 1967, 213-218.
- Kivistö, Peter (ed.): *American Immigrants and Their Generations. Studies and Commentaries on the Hansen Thesis after Fifty Years*. Chicago 1990.
- Kivistö, Peter (ed.): *The Ethnic Enigma. The Salience of Ethnicity for European-Origin Groups*. Philadelphia 1989.
- Korkiasaari, Jouni: *Suomalaiset maailmalla. Suomen siirtolaisuus ja ulkosuomalaiset entisajoista tähän päivään*. Turku 1989.
- Krupinski, J.; Stoller, A.; Wallace, L.: *Psychiatric Disorders in Eastern European Refugees Now in Australia*. *Social Science and Medicine*, 7, 1973, 31-50.
- Leavy, R.L.: *Social Support and Compliance: a Selective Review and Critique of Treatment Integrity and Outcome Measurement*. *Social Science and Medicine*, 17, 1983, 1329-1335.
- Leino, Pentti: *Ajaako suomen kieli ajattelemaan suomalaisesti?* In: Auli Hakulinen; Pentti Leino (eds.), *Nykysuomen rakenne ja kehitys. Näkökulmia kielen rakenteisiin*. Peksämäki 1983.
- Littlewood, R.; Lipsedge, M.: *Aliens and Alienists: Ethnic Minorities and Psychiatry*. Harmondsworth 1982.
- Merton, R.: *Social Structure and Anomie*. *American Sociological Review*, 3, 1938, 672-682.
- Monroe, S.M.: *Life Events and Disorder: Event-Symptom Associations and the Course of Disorder*. *Journal of Abnormal Psychology*, 91, 1982, 14-24.
- Nathanson, C.: *Social Roles and Health Status among Women: the Significance of Employment*. *Social Science and Medicine*, 14A, 1980, 463-471.
- Ng, S.H.; Hossain, A.B.M.; Ball, P.; Bond, M.; Hayashi, K. Lim S.; O'Driscoll, M.; Sinha, D.; Yang, K.: *Human Values in Nine Countries*. In: R. Ratha; H.S. Asthara; D. Sinha; J.B.H. Sinha (eds.), *Diversity and Unity in Cross-cultural Psychology*. Lisse 1982.
- Ofstad, Harald: *Identitet och minoritet*. I: David Schwartz (red.), *Teori och politik i dagens Sverige*. Uppsala 1971.
- Rahe, R.H.; Meyer, M.; Smith, M.; Kjaer, G.; Holmes, T.H.: *Social Stress and Illness Onset*. *Journal of Psychosomatic Research*, 8, 1964, 35-44.
- Rauste-von Wright, Matjaliisa; Niemi, Päivi; Nurmi, Jarl-Erik: *Arvojen empirisen tutkimuksen problematiikkaa*. Turun yliopisto, psykologian tutkimuksia 72/1984. Turku 1984.
- Rescher, Nicholas: *What is Value Change? A Framework for Research*. In: Kurt Baier; Nicholas Rescher (eds.), *Values and the Future*. New York 1969.

- Roos, Jea-Pekka:** Suomalainen elämä. Helsinki 1987.
- Royce, A.:** Ethnic Identity. Strategies of Diversity. Bloomington 1982.
- Rotter, J. B.:** Generalized Expectancies for Internal Versus External Control of Reinforcement. Psychological Monographs, 80 (whole no. 609), 1966.
- Saressalo, Lassi:** Identiteetin nurja puoli: etnisten stereotyyppien tarkastelua. Sananjalka. Turku 1984.
- Sollors, Werner (ed.):** The Invention of Ethnicity. New York 1989.
- Suhonen, Pertti:** Suomalaisten arvot ja politiikka. Juva 1988.
- Suojanen, Päivikki:** Kulttuurishokin kautta suomalaisuuden ymmärtämiseen. Kanava 2/87, 79–82.
- Suojanen, Päivikki:** Pakolaisen ja siirtolaisen silmin. Amerikan Uutiset 2.11.1989, p. 9.
- Suojanen, Päivikki:** The Silent Finn – to Believe or not to Believe? New Yorkin Uutiset 24.4.1990, p. 12–13.
- Suojanen, Päivikki:** Amerikansuomalainen itsetaajunta ja arvomaailma. New Yorkin Uutiset 24.7.1990, p. 7, 14.
- Syrotuik, J.; D'Arcy, C.:** Social Support and Mental Health: Direct, Protective and Compensatory Effects. Social Science and Medicine, 18, 1984, 229–236.
- Weiner, B.:** Human Motivation. New York 1980.
-

Euroopan integraatio ja alueellinen liikkuvuus

Euroopan taloudellisen yhdentymisen ja Itä-Euroopan poliittisten mullistusten odotetaan lähivuosina vaikuttavan monin tavoin Suomen talouden rakenteisiin, työmarkkinoihin ja alueelliseen kehitykseen sekä liikkuvuuteen. Osa näistä vaikutuksista on jo nyt nähtävissä. Kehityksen suuntaa ja seurauksia ei tietenkään kukaan pysty varmasti arvioimaan etukäteen. Tutkijat ja muut asiantuntijat ovat kuitenkin olleet kehityksen yleisiä linjoja koskevissa olettamuksissaan melko yksimielisiä.

Pääoma pakenee – tuotantorakenne kapenee

Monet merkit viittaavat siihen, että pääomapako Suomesta Eurooppaan tulee lisääntymään. Investoinnit alueelle ovat jo useita vuosia olleet varsin mittavia. Nykyisin Suomi kuuluu niiden OECD-maiden joukkoon, joissa sijoitukset ulkomaille ovat suurempia kuin sijoitukset sieltä kotimaahan (Tasku 1990). Ruotsi on tässä suhteessa vielä pidemmällä. Siellä noin puolet yritysten investoinneista suuntautuu nykyisin ulkomaille (Laukkanen 1991; Castrén 1991). On luultavaa, että tässäkin asiassa Suomen kehitys seuraa Ruotsin esimerkkiä. Syinä ulkomaille siirtymiseen maini-

taan yleensä korkeat työvoimakustannukset, työvoimapula, kansainvälistyminen ja kotimarkkinoiden pienuus sekä markkinaosuuksien varmistaminen tai lisääminen Euroopan laajenevilla markkinoilla.

Yritysten kansainvälistyminen todennäköisesti kaventaa reuna-alueiden tuotantorakennetta ja rappeuttaa niiden tuotantolaitoksia. On mahdollista, että Suomen kansantalous joutuu kansainvälisen talouden osana samanlaiseen asemaan kuin missä talousalue on perinteisesti kansantalouden sisällä, vaikka tietty aste-ero säilyisikin. Suomesta voi tällöin tulla samanlainen yhdentyneen Euroopan reuna-alue kuin nykyiset kehitysalueet maan sisällä. Keinot tämän kehityksen estämiseksi ovat varsin rajalliset. (Reinikainen 1990; Okko 1991.)

Pitkällä aikavälillä työmarkkinoiden yhdentymisen odotetaan vain korostavan nykyistä kehityssuuntaa, jonka mukaan ammattitaidottoman työvoiman kysyntä suhteellisesti laskee ja koulutetun työvoiman kysyntä kasvaa. Koulutettua suomalaista työvoimaa siirtynee näin ainakin väliaikaisesti EY-maihin. Väestökehitys on työvoiman tarjonnan kannalta useimmissa Euroopan maissa varsin epäedullinen, monissa jopa vaikeampi kuin Suomessa. Ammattitaitoisesta työvoimasta kilpailaan tällöin yhä enemmän ja keinoina käytetään palkkojen ohella myös esimerkiksi asunto- ja veroetuja. (Tasku 1990.)

*Jouni Korkiasaari, erikoistutkija,
Siirtolaisuusinstituutti.*

On arvioitu, että tulevaisuudessa 3–4 prosenttia Suomen työvoimasta työskentelisi ulkomailla (Reinikainen 1990). Työmarkkinoiden pahimmat pullonkaulat jouduttaisiin tällöin hoitamaan huomattavalla ulkomaisen työvoiman maahantuonnilla. Toisaalta versinkin työvoimavaltaisen yritystoiminnan siirtyminen ulkomaille saattaa merkitä sitä, ettei demografisiin tekijöihin perustuva ennuste työvoimapolusta toteudu eikä maahanmuutollekaan näin olisi edellytyksiä tai tarvetta. Tämä näyttäisi hyvin todennäköiseltä myös tämän hetkisen ennätystyöttömyyden valossa.

Kilpailu kiristyy, tuotanto keskittyy, työpaikat vähenevät

Yhdentymiskehityksen aiheuttama tuotannon tekijöiden liikkuvuuden kasvu ja kaupan esteiden poistuminen todennäköisesti lisäävät kaupankäyntiä ja erikoistumista. Korkean kustannustason kotimainen tuotanto korvautuu halvemmalla tuonnilla. Reaalipääomaa ja työvoimaa siirtyy kilpailukyisille aloille. Suurimpia ongelmia kohtaavat toimialat, jotka tullisuojan, verotuksen tai muiden tuonnin esteiden vuoksi ovat voineet hinnoitella tuotteensa ulkomaiselta kilpailulta suojassa. Näitä ovat erityisesti maatalous, elintarviketeollisuus ja useat palvelut sekä sellaiset alat, joiden tuotannosta suuri osa on ollut tuontikilpailulta suojattuja julkisia hankintoja. Rakennemuutoksia on odotettavissa myös aloilla, joilla tuotannon mittakaavaetuja ei ole esimerkiksi yritysten hajanaisuuden tai pienen koon vuoksi pystytty täysimääräisesti hyödyntämään. (Tasku 1990.)

Toimialojen välisen kilpailun seurauksena monet suojatut ja muuntumiskyvyttömät työpaikat tulevat siis häviämään, kun taas erikoistuneet ja paikallisista markkinoista riippuvat työpaikat tullevat säilymään. Markkinavoimien vapautuminen li-

sää myös paineita tuotantotoiminnan ja työvoiman alueelliseen keskittymiseen. Toisaalta Euroopan sisämarkkinoiden synnyttämän taloudellisen kasvun oletetaan monilla aloilla lisäävän Suomen viennin mahdollisuuksia ja edesauttavan siten työpaikkojen säilymistä. Korkeat työvoimakustannukset voivat kuitenkin lisätä työvoimavaltaiten yritysten halua siirtää tuotantoaan halvempaa työvoimaa tarjoaviin maihin. Paljon työvoimaa vaativien alojen toimintaedellytysten arvioidaan ulkoapäin tulevan kilpailun vuoksi olevan muutenkin suhteellisen huonoja Suomen rajatuilla markkinoilla. (Sorsa 1991.)

Alueellista kehittymistä koskevat oletukset lähtevät yleensä siitä, että tuotannon ja työpaikkojen keskittyminen yhdentymisen myötä jatkuu ja mahdollisesti nykyisestäään kiihtyy. Suomessa aluekehitys on tosin ollut melko pitkään suhteellisen tasapainoista työllisyyskehityksen ollessa varsin hyvä myös kehitysalueilla. Työttömyysasteilla mitaten alueelliset erot ovat silti olleet selvästi nähtävissä. Nyt saattaa kuitenkin edessä olla uusi vaihe, jossa eri puolille maata luodaan uusien tuotannollisten muotojen vaatimaa keskusrakennetta. Tässä kehityksessä näyttäisivät menestyvän parhaiten ne kaupunkiseudut, joissa tietoaammateissa toimivien määrä kasvaa nopeimmin. Pääkaupunkiseudun kasvu on ollut yksi esimerkki tästä kehityksestä, joka tosin nyt näyttää ainakin toistaiseksi hidastuneen. (Siirilä 1990a; Okko 1991a; Sorsa 1991.)

Yritystoiminnan kansainvälistyminen ja kiristynyt kilpailu merkinnee siis tuotantotoiminnan keskittymisen jatkumista, koska suuret keskukset pystyvät tarjoamaan parhaat edellytykset yritysten toiminnalle. Pääkaupunkiseudun lisäksi Suomessa on vain muutamia sellaisia keskustoimia, joilla on riittävän vahva infrastruktuuri ja monipuoliset yhteydet kansainvälisessä kilpailussa menestymiseksi.

Yhdentymisen merkitsee mm. erilaisten alueellisten tukimuotojen supistumista ja poistumista. Tämä vaikuttaa kaikkein eniten kehitysalueilla, koska nykyisellään juuri mikään Suomen lääni tai suuralue ei täytä Euroopan yhteisön kansallisille tukialueille määrittelemiä kriteereitä (Lumi-järvi 1990). Alueellisen tukipolitiikan mahdollisuudet käyvät siten yhdentymisen myötä entistä suppeammiksi.

Työvoiman vapaa liikkuvuus tasapainottaa työmarkkinoita

Integraatiokehitykseen liittyvän työvoiman vapaan liikkuvuuden odotetaan vaikuttavan Pohjoismaiden talouteen pitkällä tähtäimellä myönteisesti. Lyhyellä aikavälillä siitä on kuitenkin odotettavissa rajuja rakenteellisia muutoksia ja voimakasta työttömyyden lisääntymistä. Työmarkkina-alueen laajenemisen oletetaan helpottavan työvoimapulasta kärsivillä aloilla työvoiman saantia ja parantavan näin sekä lähtöettä tulomaiden työmarkkinatilannetta.

Työttömyyden ei uskota siirtyvän muuttoliikkeen kautta maasta toiseen, koska liikkuvuussäännökset antavat maahanmuuttajalle ja hänen perheenjäsenilleen oikeuden jäädä maahan vain siinä tapauksessa, että hän kolmen kuukauden kuluessa löytää sieltä itselleen työtä. Tuona aikana hänen tulee myös itse huolehtia ylöspidostaan. Koska maahanmuuton laajuus määräytyy tulomaan vapaiden työpaikkojen mukaan, siitä ei ole uhkaa työllisyydelle. Työvoiman vapaa liikkuvuus saattaa pikemminkin estää työvoimapulasta aiheutuvaa työmarkkinoiden kuumenemista ja helpottaa siten vakaan talouspolitiikan hoitoa.

Kaiken kaikkiaan työvoiman vapaan liikkuvuuden arvioidaan tasapainottavan työmarkkinoiden toimintaa ja helpottavan täystyöllisyyden ylläpitoa. Vapaa liikkumisoikeus nähdään myös keskeisenä inhi-

millisenä perusoikeutena, joka antaa yksityiselle ihmiselle mahdollisuuden paremman elämän etsimiseen. (Lundborg 1988 ja 1989; Reinikainen 1991.)

Kehittyneistä yhteisömaista 1970-luvulla saadut kokemukset osoittavat, että työvoiman vapaa liikkuvuus vähentää pysyvää maahanjäätä, koska muuttajilla on tällöin varmuus siitä, että he voivat helposti, ilman muodollisia esteitä tulla takaisin isäntämaahan, vaikka he esimerkiksi työttömäksi joutuessaan välillä palaisivatkin kotimaahansa. Työmarkkinoilla tilapäiset maahanmuuttajat ovat pysyvästi asettuneita liikkuvampia, koska he ovat yleensä vähemmän sidottuja tiettyyn ammattiin ja pystyvät sen vuoksi joustavammin vaihtamaan työpaikkaa ja tarvittaessa myös asuinpaikkaa. Myös perhesuhteet tai muut sosiaaliset siteet ovat heillä harvemmin liikkuvuuden esteenä. (Lundborg 1989.)

Yhdentymisen myötä poliittisiin päätöksiin perustuvat maahanmuuton esteet menettävät merkitystään, jolloin muuttoliike yhä enemmän määräytyy markkinoimien mukaan. Samalla myös jäsenmaiden palkkarakenne samanlaistuu ja mahdollisuudet itsenäiseen palkka- ja työmarkkinapolitiikkaan vähenevät.

Maiden välinen liikkuvuus lisääntyy

Muuton esteiden madaltumisesta huolimatta ovat Euroopan talousyhteisöön kuuluvien maiden väliset muuttovirrat olleet 1970- ja 1980-luvulla huomattavasti vähäisempiä kuin aikaisemmin. Syynä tähän on ensinnäkin ollut se, että yhteisömaat ovat taloudellisesti olleet jokseenkin yhtä kehittyneitä eikä niiden välillä ole ollut suuria työllisyseroja. Toisaalta työvoiman kysyntä on kasvanut hitaammin ja työttömyys on ollut niissä korkeammalla tasolla kuin vielä 1960-luvulla. Tilanne voi kuitenkin muuttua, jos taloudellinen kehitys voimistuu ja työvoiman kysyntä kasvaa samalla

kun yhteisöön tulee mukaan taloudellisesti vähemmän kehittyneitä maita kuten Espanja ja Portugali. (Lundborg 1989; Larsen & Røed 1990.)

Todennäköisempää on kuitenkin se, että muuttoliike yhteisön ulkopuolisista maista, erityisesti Pohjois-Afrikasta, lisääntyy. Niissä voimakas väestönkasvu ja alhainen elintaso aiheuttavat kasvavia muuttopaineita. Talouskehityksen voimistuessa eurooppalaisille yrityksille on suuri houkutus palkata halpaa työvoimaa näistä maista. Jo nyt monissa Etelä-Euroopan maissa asuu miljoonia näistä maista tulleita, suuri osa laittomasti. Koko yhteisönkin alueella enemmistö maahanmuuttajista on lähtöisin sen ulkopuolisista maista. (Lundborg 1989; Larsen & Røed 1990; Madsen 1990.)

Lundborgin (1989) mukaan on odotettavissa, että työvoiman liikkuvuus tulee EY:n sisällä yhteismarkkinoiden myötä voimakkaasti lisääntymään 1990-luvulla. Yhtenä syynä tähän on Espanjan ja Portugalin liittyminen yhteisöön. Osaltaan siihen voivat vaikuttaa myös työttömyysasteen aleneminen ja mahdollinen työvoimapula kehittyneimmässä alueen maissa. Maahanmuuttoa rajoittavien säännösten ja muiden esteiden poistuminen saattaa sekä lisätä liikkuvuutta. Lisäksi vähemmän kehittyneistä Välimeren maista suuntautuu Eurooppaan voimakkaita muuttopaineita.

Karkaako koulutettu työvoima ulkomaille?

Työvoiman ikääntyminen ja sen kasvun tyrehtyminen ja jopa väheneminen saattavat pitkällä tähtäimellä vähentää ainakin maastamuuton tarvetta, kun työvoimasta on pulaa myös kotimaassa. Kysynnän ja tarjonnan laadullisen epätasapainon vuoksi tätä pulaa on tosin ollut jo nykyin, vaikka työttömien määrä on pysynyt suhteellisen

suurena. Yritystoiminnan kansainvälistyminen ja keskittyminen sekä kiristynyt kilpailu koulutetusta työvoimasta merkitsevät ilmeisesti sitä, että ammattitaitoisen työvoiman muutto maan sisällä ja maasta pois jatkuu vilkkaana tai jopa kiihtyy nykyisestä.

Liikkuvinta joukkoa Euroopan yhteisillä työmarkkinoilla ovat ilmeisesti jatkossakin Välimeren maista ja Euroopan ulkopuolelta entisistä alusmaista tulevat vierastyöläiset ja siirtolaiset sekä pakolaiset. Osa näistä muuttovirroista voi suuntautua Suomeenkin, mikä helpottaisi työvoiman saantia erityisesti vähemmän ammattitaitoa vaativissa tehtävissä. Yhteisömaiden omien kansalaisten liikkuvuus, joka liittyy usein koulutukseen, harjoitteluun ja ulkomaisissa tytäryhtiöissä työskentelyyn sekä aliurakointiin, on ilmeisesti vähäistä kuten tähänkin asti. Muun muassa kielivaikeuksien ja ulkomaisten sijoitusten vähäisyyden vuoksi sen merkitys jäänee Suomessa vieläkin vähäisemmäksi. Todennäköisesti yhteismarkkinat vaikuttavatkin enemmän suomalaisten maastamuuttoon ulkomaille kuin yhteisömaiden kansalaisten Suomeen muuttoon. (Tasku 1990)

Suomeen ei pakolaisia lukuunottamatta tule maahanmuuttajia ellei heistä ole kysyntää. Paljon riippuu siis siitä, onko maassa pulaa työvoimasta. Mikäli kansainvälinen talouskehitys kääntyy nousuun, työvoimapula ei todennäköisesti rajoitu pelkästään Suomeen, vaan koskee samanaikaisesti useimpia Länsi-Euroopan maita. Niissä väestörakenteen muutos on työvoimatarpeita ajatellen usein vieläkin epäedullisempi kuin Suomessa. Maiden välille voi syntyä jopa kilpailua ulkomaisesta työvoimasta. Tässä kilpailussa Suomella on haittanaan monia tekijöitä kuten syrjäisyys, kieli, kulttuuri, ilmasto, korkea hintataso, asunto-ongelmat ja aiempien maahanmuuttajien vähäisyys. (Erikson 1990; Castrén 1991.)

Erikson (1990) toteaa monien seikkojen viittaavan siihen, etteivät Euroopan yhdentyminen ja suomalaisten työmarkkinoiden avautuminen ulkomaiselle työvoimalle sanottavammin muuta nykyistä tilannetta, jossa kansainvälisen muuttoliikkeen vaikutukset ulottuvat vain vähäisessä määrin Suomeen. Kansainvälisessä mittapuussa pienikin siirtolaisten määrä saattaa silti Suomen kokoisessa pienessä maassa olla vaikutuksiltaan merkittävä. Jo muutaman tuhannen henkilön maahanmuutto voi aiheuttaa, jos ei työmarkkinallisia, niin ainakin yhteiskunnallisia ristiriitoja.

On siis melko epätodennäköistä, että Euroopan yhdentyminen toisi Suomeen suuria väestömääriä. Tähän astiset kokemukset nykyisen EY:n muuttoliikkeistä osoittavat alueen omien kansalaisten muuton maasta toiseen olleen hyvin vähäistä. Voimakasta työvoiman muuttomaasta toiseen tiedetään ilmenevän vain silloin, kun toisessa maassa on huomattavaa ylikysyntää ja toisessa ylitarjontaa työvoimasta. EY-maissa nämä erot ovat olleet vähäisiä eikä tässä suhteessa ole odotettavissa muutoksia. Nykyisen yhdentymisvaiheen varsinainen H-hetki on vasta vuoden 1993 alussa, mutta tuolloinkaan ei odoteta tapahtuvan mitään merkittävää muuttoliikettä EY-maasta toiseen. Tämä koskee myös Euroopan talousaluetta (ETA). Euroopan muuttoliikkeiden oletetaan perustuvan aivan muihin tekijöihin kuin EY- ja ETA-järjestelyihin. (Lundborg 1989; Larsen & Røed 1990; Arajärvi & Skinnari 1990.)

EY-maista Suomeen suuntautuvan muuttoliikkeen odotetaan olevan suhteellisesti vieläkin vähäisempää kuin muiden talousalueeseen kuuluvien maiden välillä. Runsasta maahanmuuttoa todennäköisempänä pidetään suomalaisen korkeasti koulutetun työvoiman muuttamista ulkomaille. Tämä kehitys nähdään kuitenkin yleensä

enemmän myönteisenä kuin kielteisenä, koska maastamuuton näissä tapauksissa oletetaan olevan etupäässä tilapäistä tai määräaikaista. Suomalaisen tietotaidon kehittymisen mahdollisimman korkealle katsotaan edellyttävän ulkomailla opiskelua ja ulkomaisissa yrityksissä työskentelyä. Samalla toivotaan, että tällaista muuttoa olisi myös Euroopasta Suomeen päin. (Arajärvi & Skinnari 1990; Sorsa 1991; Poulain 1991; Madsen 1990.)

Kaikkein suurimpana kysymysmerkkinä ja etupäässä uhkana monet tahot kokevat kuitenkin sen, mitä tapahtuu Itä-Euroopan maissa ja miten se vaikuttaa maahanmuuttoon tältä alueelta. Joidenkin arvioiden mukaan Itä-Euroopan maista, lähinnä Baltiasta ja Itä-Karjalasta sekä Puolasta olisi odotettavissa jopa 200 000–300 000 maahanmuuttajaa seuraavien 15–20 vuoden aika eli noin 15 000 henkilöä vuosittain (Mella 1991). Tämä täyttäisi hyvinkin mahdollisen työvoiman tarpeen monilla aloilla – ainakin määrällisesti.

Suomen ja muiden Pohjoismaiden kannalta yhdentyminen voi merkitä sitä, että korkeasti koulutettua työvoimaa virtaa muualle yhteisöön, ainakin tilapäisesti, kun taas sieltä tänne päin tulee etupäässä kouluttamatonta työvoimaa, josta huomattava osa on alunperin lähtöisin yhteisön ulkopuolelta. (Larsen & Røed 1990; Lundborg 1990.)

Kotimaassa voi eri väestöryhmien asema muodostua integraatioprosessissa hyvin erilaiseksi. Nuorille, hyvin koulutetuille miehille vapaa liikkuvuus saattaa avata uusia mahdollisuuksia, kun taas kieli- ja ammattitaidoton työvoima voi joutua talouselämän 'heittopussiksi', reserviksi, jota siirrellään sinne, missä halpaa työvoimaa kulloinkin tarvitaan. Perhe puolestaan rajoittaa naisia useammin kuin miehiä hyödyntämästä liikkuvuuden suomista etenemismahdollisuuksista. Vaarana on siten työmarkkinoiden jyrkkä eriytyminen

voite- ja pakkoliikkuvuuden mukaan. (Tas-ku 1990.) Sinällään tämä ei tietenkään ole mikään uusi ilmiö; yhdentymisen ja työelämän rakennemuutoksen seurauksena se vain saattaa entisestään korostua.

Mennäkö mukaan vai eikö mennä?

Euroopan taloudellisen yhdentymisen myötä ja myös siitä riippumatta Suomi kuten kaikki muutkin maat joutuvat edelleen kamppailemaan voimakkaiden rakennemuutosongelmien kanssa. Rakennemuutos on luonnollisesti jatkuva prosessi, jonka voimakkuus vain ajanmittaan vaihtelee. Yhdentymisestä on joka tapauksessa Suomelle sekä myönteisiä että kielteisiä seuraamuksia riippumatta siitä, liittyykö se yhteisön täysjäseneksi vai ei. Vaihtoehtojen paremmuutta on mahdotonta tietää, koska vain jompi kumpi niistä voidaan valita ja ratkaisun lopullinen tulos on mahdollista päätellä vasta myöhemmin. Valitsematta jääneen vaihtoehdon seurauksia ei koskaan saada selville.

Yhdentymisen myönteiset ja kielteiset vaikutukset riippuvat paljolti siitä, kuinka

pitkällä aikavälillä ja minkä intressipiirin kannalta asiaa tarkastellaan. Kannanotot Euroopan yhteisöön liittymisen muodoista vaihtelevat. Liittyminen sinänsä, muodossa tai toisessa, koetaan silti välttämättömänä tai väistämättömänä (Andersson 1991). Paineet ja myötämielisyys yhteisön täysjäseneksi liittymiselle ovat ajan mittaan selvästi lisääntyneet. Tähän on varmasti vaikuttanut paljon mm. Ruotsin päätös hakea täyttä jäsenyyttä. Pitemmällä tähtäimellä ja kokonaisuutena tarkastellen täysjäsenyyden edut saattavatkin ovat suurempia ja haitat pienempiä kuin muissa vaihtoehdoissa. Työvoiman vapaan liikkuvuuden eduista — ja haitoista — Suomi voi tietenkin päästä osalliseksi myös erillissopimuksin ja poistamalla yksipuolisesti maahantulon esteitä. On kuitenkin syytä muistaa, että liikkuvuuskyseminen on vain yksi osa yhdentymisprosessia.

Artikkeli perustuu kirjoittajan äskettäin valmistuneeseen tutkimukseen ”Liikkuvuus ja rakennemuutos. Maassamuutto ja työvoiman liikkuvuus osana yhteiskunnan rakennemuutosta.” Työpoliittisia tutkimuksia 11. Työministeriö, Helsinki 1991.

Lähteet

- Andersson, Jan-Otto:** Pieni kansallisvaltio syvenevän integraation pyörteissä. Julkaisussa: Reinikainen, V. & Korhonen, O. (toim.): Euroopan syvenevä integraatio ja Suomen talouskehitys (s. 29–36). Eurooppa-Instituutti, Turku 1991.
- Arajärvi, Pentti & Skinnari, Jouko:** Eurooppa ja Suomi. Euroopan taloudellinen yhdentymisen, työelämä ja sosiaaliturva. Sosiaaliturvan keskustelu, Helsinki/Gummerus, Jyväskylä 1990.
- Castrén, Pekka:** Tilanne Suomen työmarkkinoilla ja Euroopan integraatio. Julkaisussa: Reinikainen, V. & Korhonen, O. (toim.): Euroopan syvenevä integraatio ja Suomen talouskehitys (s. 87–96). Eurooppa-Instituutti, Turku 1991.
- Eriksson, Tor:** Muuttuvat työmarkkinat. Julkaisussa Riihinen, O. (toim.): Suomi 2017 (s. 111–128). Gummerus, Jyväskylä 1990.
- Larsen, Knut & Røed, Marianne:** Det grensløse arbeidsmarkedet. Forprosjekt. Arbeidsnotat 90:1. Institutt for samfunnsforskning, Oslo 1990.
- Laukkanen, Erkki:** Kohtaanto-ongelmien uhkakuvat 1990-luvulla. Julkaisussa: Koivukangas, O., Narjus, R. & Virtanen, T. (toim.): Muuttoliikesymposium 1990. Maassamuutto ja yhdentyvä Eurooppa (s. 161–164). Siirtolaisuustutkimuksia A 15. Siirtolaisuusinstituutti, Turku 1991.
- Lundborg, Per:** Svensk ekonomi och Europa-integrationen. Bilaga 2-5 till LU 90. Fackföreningens Institut för Ekonomisk Forskning, Stockholm 1989.
- Lundborg, Per:** Den nordiska arbetsmarknaden, Europa-integrationen och sysselsättningen. Föredrag på 8:e Nordiska Migrationsforskarseminariet i Hanaholmen den 4:e oktober 1990.
- Lumijärvi, Tarja:** Euroopan yhdentymisen ja aluepolitiikka. Aluepoliittisia tutkimuksia ja selvityksiä n:o 3/1990. Sisäasiainministeriö, Helsinki 1990.
- Madsen, Per:** Norden uden grænser? Om internationaliseringen af de nordiske arbejdsmarkeder. NordREFO 1990:3 (s. 109–141).
- Mella, Ilkka:** Euroopan integraation heijastukset muuttoliikkeeseen. Julkaisussa: Koivukangas, O., Narjus, R. & Virtanen, T. (toim.): Muuttoliikesymposium 1990. Maassamuutto ja yhdentyvä Eurooppa (s. 137–141). Siirtolaisuustutkimuksia A 15. Siirtolaisuusinstituutti, Turku 1991.
- Okko, Paavo:** Euroopan yhdentymiskehityksen Suomelle aiheuttama alue- ja väestöpoliittinen haaste. Julkaisussa: Koivukangas, O., Narjus, R. & Virtanen, T. (toim.): Muuttoliikesymposium 1990. Maassamuutto ja yhdentyvä Eurooppa (s. 45–55). Siirtolaisuustutkimuksia A 15. Siirtolaisuusinstituutti, Turku 1991 (a).
- Okko, Paavo:** Suomen aluerakenteen kehitysnäkymät ja aluepolitiikan uusi haaste. Julkaisussa: Reinikainen, V. & Korhonen, O. (toim.): Euroopan syvenevä integraatio ja Suomen talouskehitys (s. 55–68). Eurooppa-Instituutti, Turku 1991 (b).
- Poulain, Michel:** European Migration Pattern and European Integration. Julkaisussa: Koivukangas, O., Narjus, R. & Virtanen, T. (toim.): Muuttoliikesymposium 1990. Maassamuutto ja yhdentyvä Eurooppa (s. 19–26). Siirtolaisuustutkimuksia A 15. Siirtolaisuusinstituutti, Turku 1991.
- Reinikainen, Veikko:** Talouden kansainvälistyminen ja sen seuraukset Suomelle. Julkaisussa: Riihinen, O. (toim.): Suomi 2017 (s. 95–112). Gummerus, Jyväskylä 1990.
- Reininainen, Veikko:** ETA ja suomalainen yritystoiminta. Julkaisussa: Reinikainen, V. & Korhonen, O. (toim.): Euroopan syvenevä integraatio ja Suomen talouskehitys (s. 161–173). Eurooppa-Instituutti, Turku 1991 (a).
- Reinikainen, Veikko:** Yritysten kansainvälistymisen teoria ja syvenevän integraation haaste. Sarja B 70. Elinkeinoelämän tutkimuslaitos, Helsinki 1991 (b).
- Reinikainen, Veikko & Korhonen, Olli (toim.):** Euroopan syvenevä integraatio ja Suomen talouskehitys. Seminaarijulkaisu. Eurooppa-instituutti, Turku 1991.
- Siirilä, Seppo:** Jälkiteollisen yhteiskunnan kaupunkikehitys, Suomen talous ja hallinto vuonna 2000. Taloudellis-hallinnollisen tiedekunnan juhla-julkaisu, Tampereen yliopisto 1990 (a).
- Siirilä, Seppo:** Alueellisen erilaistuneisuuden vanhat ja uudet piirteet. Julkaisussa: Riihinen, O. (toim.): Suomi 2017 (s. 497–516). Gummerus, Jyväskylä 1990 (b).
- Sorsa, Pertti:** Suomen työpaikkojen alueittainen kehitys ja yhdentyvä Eurooppa. Julkaisussa: Koivukangas, O., Narjus, R. & Virtanen, T. (toim.): Muuttoliikesymposium 1990. Maassamuutto ja yhdentyvä Eurooppa (s. 93–99). Siirtolaisuustutkimuksia A 15. Siirtolaisuusinstituutti, Turku 1991.
- Taloudellinen suunnittelukeskus (Tasku):** Suomi 1990–2005 – Haasteiden ja varautuneisuuden aikaa. Taloudellinen suunnittelukeskus, Helsinki 1990.

USA – siirtolaisten luvattu maa

Ihmiset, kansat, hallinto ja valtiot ammentavat elämisen eväitä taustoistaan ja menneisyydestään. Ne muokkaavat yhteiskuntaa paljon enemmän kuin haluamme myöntää. Tämä jää selkeäksi vaikutelmaksi, kun suomalainen analysoi USA:n siirtolaisuuspolitiikkaa ja maan tapaa ottaa vastaan uusia siirtolaisia ja pakolaisia. USA on siirtolaisten rakentama maa, jossa on aina uskottu ja uskotaan edelleenkin ihmiseen ja hänen voimavaroihinsa.

Sekä liittovaltion että eri osavaltioiden siirtolais- ja pakolaispolitiikka on meikäläiseen verrattuna joustavaa. Keskushallinto on mukana luomalla yleisiä suunta- viivoja ja antamalla rahaa tietyn ihmismäärän vastaanottamiseen. Tulostavuu jää paikallistasolle: kukin kaupunki ja osavaltio saavat järjestää asiat tietyn rahasumman avulla parhaaksi katsomallaan tavalla. Hyvin järjestetty vastaanottopolitiikka tuo lisää pakolaisia alueelle, työtilaisuudet ja oman kieliryhmän vakiintunut asema lisäävät myös tulijoiden halukkuutta sijoitua tiettyyn kaupunkiin. Yhtenä konkreettisenä esimerkkinä voi mainita Kalifornian, jonka hyvä toimeentuloturva on lisännyt etenkin pakolaisten halukkuutta muuttaa muualta Yhdysvalloista Kalifornian alueelle.

Keskustelu yleisen toimeentuloturvan tasosta onkin vilkastunut, koska on ilmeis-

tä, että se vaikuttaa osavaltioiden väliseen siirtolaisten ja pakolaisten muuttoliikkeen. Toisaalta esim. raha?avun antamisessa ei käytetä tarveharkintaa eikä siitä juuri ole keskusteltu. Syynä pidettiin sitä, että sosiaalityöntekijöitä on niin vähän, etteivät he kuitenkaan ehtisi tavata avun tarvisijoita henkilökohtaisesti ja keskustella todellisen rahamäärän tarpeesta.

Kaksikielisyys – uhka vai tosiasia?

Amerikkalaisista tehtiin Yhdysvaltain kansalaisia englannin kielellä. Yhteisen kielen kautta ihmiset omaksuivat tietyt perusarvot – vaikka yhteiskunta on ehkä moniarvoisempi kuin mikään toinen maa. Hyvin pitkään siirtolaiset hyväksyivät sen, että heidän amerikkalaistumisensa ehtona oli äidinkielen unohtaminen ja englannin kielen omaksuminen. Sitten tulivat kuubalaiset, jotka ovat ylpeitä äidinkielestään ja jotka odottavat edelleenkin paluumahdollisuutta Kuubaan. Lähinnä Meksikosta tulleet kausityöläiset elävät myös kahden kulttuurin välillä; palaaminen kotimaahan on aina mielessä eikä englannin kielen omaksuminen tunnu välttämättömältä. Tilanne on aivan uusi.

Matkallani USA:ssa totesin, että kaksikielisyys, jolla yleisesti tarkoitetaan espanjan ja englannin puhumista, on joissakin osavaltioissa elävää arkitodellisuutta. Miamiassa ja El Pasossa, Teksasissa ihmiset tuntuivat tietävän, puhuiko kadulla kulki-

VTK Tarja Summa, sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus

ja espanjaa vai englantia. Ei-sanallinen viestintä toimi tehokkaasti. Kaksikielisyys oli luonnollista ja tarkoituksenmukaista. Ihmiset käyttivät sitä yhteistä kieltä, minä kokivat luontevaksi. Kysyin joiltakin ”angloilta”, miten he kokivat työyhteisön kaksikielisuuden ja sen, että joutuivat esim. sosiaalitoimistossa keskustelemaan asiakkaiden kanssa tulkin välityksellä. Tapaamani ihmiset pitivät valitettavana, etteivät olleet ”jaksaneet” opetella espanjaa ja joutuivat käyttämään tulkkia. Mutta työyhteisössä asia ei tuntunut aiheuttavan jännitettä. Jotkut kokevat tämän uhkana amerikkalaisuutta kohtaan. Tämän ajatusmallin mukaan kieli on ainoa maata yhdistävä tekijä. Ulkopuolisesta tämä tuntuu yllättävältä. Suomalainen ajattelee, että sekä jenkki että britti puhuvat englantia, mutta kulttuurit ovat tästä huolimatta erilaisia. Hakematta tulee mieleen se oman kansallisen identiteetin etsiminen, jota ruotsalaiset tekivät, kun maahan tuli paljon siirtolaisia. Etsiskelyn jälkeen löytyi juhannus, jouluku, silli, vapaus, tasa-arvo, sosiaaliturva jne.

Yhdysvalloissa tuntuu ihmisten olevan hyvin vaikea löytää omaa amerikkalaista identiteettiä kielen ulkopuolelta. Siksi esim. espanja koetaan uhkana – etenkin alueilla, joissa sitä ei puhuta. Toisaalta espanjankielisen opetuksen vastustajat eivät itse asiassa tiedä, mitä kaksikielisyys on. Keskusteluissa sitä pidettiin yleensä kielitaidottomuutena, ts. etteivät kaksikieliset osaa eivätkä halua oppia englantia. Tutkimuksia kouluopetuksen järjestyksestä ja kaksikielisten oppilaiden tarpeista tuntuu olevan yllättävän vähän. Esim. Miamiassa oli vasta aloitettu ensimmäinen tällainen selvitys koulupiirin (county) alueella, vaikka kaksikielistä opetusta oli ollut jo useita vuosia ja lähes puolet koululaisista tuli espanjaa puhuvista kodeista. Useat kaksikielisen opetuksen vastustajat ovat myös ensimmäistä tai toista siirtolaispolvea, joka

on joutunut luopumaan vanhempiensa tai isovanhempiensa kielestä. Tuntuu kuin pohjalta kuultaisi katkeruus: miksi uusien tulokkaiden elämä olisi helpompaa kuin meidän. Kaikki ne argumentit kaksikielisyttä vastaan, joita on meillä ja muualla esitetty, olivat yleisiä.

Opetuksessa käytetään hyvin erilaisia ratkaisumalleja. Opettajat kokevat työn haasteellisena ja raskaana. Tukiopetusta esim. Miamiassa annetaan luonnontieteellisissä aineissa periaatteessa, mutta käytännössä opettajia ei aina ole riittävästi. Monet ”anglot” eli yksinomaan englanninkieliset perheet haluavat, että lapset oppivat koulussa espanjaa ensimmäisenä vierana kielenä. Tämä takaa heille työpaikan tulevaisuudessa. Pohjoisissa osavaltioissa asialla ei ole mitään merkitystä: kaksikielisyys ei ole siellä jokapäiväistä elämää. Vieraat kielet koetaan vieläkin vieraina.

Vastaanottaja avainasemassa

Pakolaisten ja siirtolaisten vastaanotto perustuu siihen, että maahan muuttavalla on USA:ssa vastaanottaja. USA:ssa pysyvästi asuvan lähiomaisella on mahdollisuus saada muuttolupa, jos USA:ssa asuva turvaa hänen toimeentulonsa. Lähisukulainen huolehtii tulijan sijoittumisesta yhteiskuntaan: etsii asunnon, työpaikan ja auttaa taloudellisesti ja sosiaalisesti alkuun. Pakolaisten vastaanotto toimii samalla periaatteella. Joku ihminen tai yhteisö (yleensä kirkko, joskus Rotaryt, Leijonat jne.) sitoutuu ottamaan vastaan pakolaisperheen ja huolehtimaan perheen perehdyttämisestä uuteen maahan. Näin siirtolaisilla ja pakolaisilla on paikka uuden maan yhteiskunnassa ensimmäisestä päivästä lähtien. Muuttajan selviytymistä auttaa myös se, että lähiympäristön ilmapiiri on ihmiskeskäinen ja siirtolaismyönteinen. Ihmiset uskovat, että tulija selviytyy. Häntä ymmär-

retään, häneen luotetaan eikä häneltä vaadita mahdolltomia.

– *Kyllä sinä muutaman vuoden kuluttua pääset koulutustasi/ammattiasi vastaavaan työhön. Kaikilla on alussa hankalaa.*

– *Sinun tulee opetella uusi ammatti, mutta onnistut kyllä. Kyllä sinä pian englantia opit, käyt illalla kurssilla ja töissä opit päivällä lisää.*

– *Ymmärrämme puhettasi jotenkuten. Kun kielitaitosi paranee, pääset varmasti urallasi eteenpäin. Minäkin tulin kielitaidottomana tähän maahan ja aloitin tiskaajana.*

Ympäristön joustavuus, myönteiset asenteet ja usko maahanmuuttajan selviytymiskykyyn muodostavat turvaverkon, jonka avulla suuri osa pakolaisista ja siirtolaisista selviytyy.

Väliinputoajiakin on, kuten americalaiset nuoret (Vietnamissa olleiden sotilaiden ja vietnamilaisten naisten lapsia). Vaikka heidän koulutukseensa panostetaan jo ennen maahan tuloa ja heillä on tukihenkilöitä, läheskään kaikki eivät selviydy uudessa yhteiskunnassa. He ovat olleet jo Vietnamissa syrjittyjä ja yhteiskunnan ulkopuolella. Näiden nuorten koulutus ja yhteiskuntaan perehdyttäminen on luku sinänsä. USA:ssa on myös niin haasteellisia pakolais- ja siirtolaisryhmiä, se edellyttää työnvälitykseltä, opetukselta ja sosiaali- ja terveydenhuollolta aivan erityisiä valmiuksia. Amerikkalaisella siirtolais- ja pakolaisnurmella on kääntöpuolensa: vaikeuksien jälkeen ei kaikista tule voittajia.

Monet tapaamani virkamiehet olivat huolissaan pakolaisten sijoittumisesta yhteiskuntaan: lapset eivät opi englantia, rikollisuus lisääntyy ja työttömyys kasvaa. Työmoraali on huonontunut eikä yhteiskunta toimi kuten ennen. Paikoitellen ongelmat ovatkin todellisia ja koko USA on suurten haasteiden ja muutosten edessä. Toisaalta se on aina ollut valmis muuttu-

maan ja vastaamaan haasteisiin. Useissa kaupungeissa on ryhdytty ripeästi torjumaan rikollisuutta ja kehittämään lasten kaksikielisyyttä. Toisaalta vieressä saattaa olla alue, jolla ei tehdä ongelmien voittamiseksi mitään.

Tutustuin Portlandissa, Oregonin osavaltiossa, kaupungin projektiin, jolla pyrittiin suojelemaan kaupungin vietnamilaisia yrittäjiä vietnamilaisperäisten rikollisliigojen terrorilta ja lunnasrahojen vaatimuksilta. Se lähti siitä, että ensin oli saettava vietnamilaiset pienyrittäjät järjestäytyämään. Sitten ryhdyttiin torjumaan järjestäytyntä rikollisuutta. Tulokset ovat rohkaisevia: liigat ovat siirtyneet muihin osavaltioihin.

Tulisiko siirtolaisuutta rajoittaa?

Perinteisesti pohjoisamerikkalaiset ovat olleet vapaan siirtolaisuuden puolesta. Vaikka kiintiöitä ja rajoituksia on ollut, niitä ei ole yleensä noudatettu turhan tarkasti. Jos ulkomaalainen on päässyt jo maahan, hän yleensä saa jäädä. Siirtolaisuuden ja pakolaisuuden raja on Yhdysvalloissa poliitikkojen piirtämä viiva. Kongressi ottaa kantaa siihen, kuka on pakolainen ja kuka ei. Esimerkiksi kaikki Neuvostoliitosta tulevat juutalaiset ja eri kristillisten vähemmistöjen jäsenet ovat pakolaisia ja USA myöntää heille pakolaisaseman jo Neuvostoliitossa. Toisaalta esim. haitilaiset tai el salvadorilaiset eivät ole pakolaisia, vaikka he olisivat kokeneet henkilökohtaista vainoa. Koska USA:n hallitus tukee näiden maiden hallituksia, siellä ei voi olla vainoa, lienee tässä argumentaatio. Useat varsin tehokkaat painostusryhmät ja avustusjärjestöt työskentelevät näiden pakolaisryhmien puolesta. Ne ovatkin saaneet aikaan väliaikaisen lainmuutoksen, jolla tietyt Etelä-Amerikasta kotoisin olevat pakolaisryhmät saavat suojaa Yhdysvalloista.

Tutustuin Washington D.C:ssa järjestöön, joka toimii siirtolaisten maahantulon rajoittamiseksi. Federation for American Immigration Reform on laatinut perusteellisen periaateohjelman, jossa on otettu huomioon sekä taloudelliset että väestöpoliittiset muuttajat, jotka puoltavat siirtolaisuuden rajoittamista.

Järjestö korostaa sitä, ettei se ole pakolaisvastainen ja että jokaisen vainotun ihmisen tulee saada turvapaikka USA:ssa. Järjestö on myös joutunut ottamaan kantaa siihen, kuka on pakolainen ja päätyneet osittain eri linjoille maan virallisen kannan kanssa. Järjestön mielestä esimerkiksi kaikki Neuvostoliitosta tulevat eivät ole todellisia pakolaisia, vaan suuri osa heistä tulee Yhdysvaltoihin pikemminkin paremman elintason houkuttelemisena kuin vainoa pako. Järjestön mukaan Yhdysvallat ei voi olla kaikkien maailman turvatomien koti, koska sen voimavarat eivät enää riitä antamaan kaikille halukkaille muuttajille työtä ja toimeentuloa. Toiminnanjohtaja David Stein totesikin keskuste-

lun aikana, että jos kaikki Fidel Castron hallintoa vastustavat kuubalaiset olisivat Kuubassa eivätkä Yhdysvalloissa, olisi Kuubassa jo tapahtunut vallankumous ja se olisi demokraattinen maa ja hyvä paikka asua. Hänen mielestään voidaan yleis- täen sanoa, että USA:n pakolaispolitiikka on hidastanut tai estänyt monen lähtö- maan demokraattista kehitystä.

Järjestön politiikka ja toimintaperiaatteet ovat johdonmukaisia ja selkeitä. Toisaalta herää kysymys, onko järjestön toiminnan taustalla tiedostamaton pelko. Kokevatko valkoiset ja englanninkieliset amerikkalaiset asemansa uhatuksi, kun osa maata on muuttumassa kaksikieliseksi ja Latalalaisesta Amerikasta kotoisin olevista on tulossa enemmistö "anglojen" jäädessä vähemmistöön?

Artikkeli perustuu kirjoittajan 1.5.-5.6.1991 tekemään United States Information Agency:n stipendiatmatkaan, jonka aikana hän tutustui USA:n kuuden eri osavaltion ja Washington D.C:n siirtolais- ja pakolaispolitiikkaan.

Summary of the Annual Report for 1990 of the Institute of Migration

The Institute of Migration is Finland's only institution for documentation and research work in the field of international and internal migration. The purpose of the Institute is to collect research material connected with migration, to carry out and to promote research on migration, to publish scholarly studies and to disseminate information about matters relating to migration. Furthermore, the tasks of the Institute include collaboration and exchange of information with various institutions, research institutes and organization active in this area both in Finland and abroad.

During the past year, the most prominent events at the Institute included the 1990 Migration Symposium, and the VIII Nordic Migration Research Seminar, arranged in collaboration with the Ministry of Labour. The Institute also aims to keep track of new trends in migration, and the impact of these can be seen in the research plans drawn up for 1991–1995.

Documentation and Archives

The Institute of Migration collects and stores archives and museum material relating to international and internal migration. In addition, the Institute maintains contacts with general archives, various private archives and research institutes around the world, and keeps itself up-to-date with materials stored by these which relate to migration. For these purposes, the Institute has drawn up several catalogues of archives and information about their collections, and intends to establish a list giving the relevant archive collections within Finland and access to these.

At the end of 1990 the Archives of the Institute of Migration held 634 collections, most of them donated, and some of them otherwise acquired.

The photograph collections contained 6787 photographs and about 600 slides. An alphabetical card index of persons in the photographs is regularly updated, and there is also a reference file by subject matter. During the year, pictures were loaned out by the Institute on 40 occasions, to provide illustrations for publications or exhibitions.

The Institute also holds 884 gramophone records, mainly of older Finnish-American origin. User copies have now been made on audio cassettes of all of these records. The Institute's cassette collection numbers 223 tapes: 30 of these contain music, while the rest are interviews with migrants; an additional 28 interviews are stored on spool tapes. The total interview material comprises interviews with approximately 250 persons around the world, and most of these have also been transcribed. An alphabetical index of the interview material is available. The Institute also now holds 19 video recordings relating to migration.

In addition to its microfilm holdings of passport registers, the Institute has now established a machine-readable database covering approximately 70 000 persons in passport registers and passenger lists, transferred from punch cards held at the School of History at the University of Turku. Microfilm copies have also been acquired of the parish records of three Lutheran congregations in Michigan, USA, and of 28 documents or collections

nish-Australian immigrant history (e.g. minutes of meetings, etc.).

The Institute's Archives also hold approximately 9 000 original letters from migrants, as well as minutes books, accounts and other documentation from migrant associations, newspaper and magazine cuttings, and unpublished manuscripts. Altogether the Archives take up about 200 metres of shelf space.

Library

At the end of 1990, the Library of the Institute of Migration contained 5 517 titles of catalogued studies dealing with international or internal migration or other publications. The Library is catalogued manually, in conformity with normal bibliographical conventions.

During the year, over 500 ordinary loans, and 51 inter-library loans, were issued to persons outside the Institute. The Library also dealt with a large number of enquiries both from within Finland and abroad about tracking down information, etc.

The Library received annual subscriptions to 37 periodicals published by Finnish migrants around the world, 23 annual volumes of other periodicals and magazines dealing with international and internal migration, and 87 annual volumes of other publications.

During the year the Library has concentrated on acquiring up-to-date migration research literature, especially with reference to Finnish migration and to refugees.

Register of Migrants

At the end of the year, the Register of Migrants comprised just under 135 000 records; just over 97 000 of these had been obtained from passenger lists, 36 000 from passport registers, and over 1 600 from

death registers. Enquiries were received during the year concerning 140 persons, of whom 80 had emigrated to the United States, 16 to Canada, 25 more generally to America, seven to Russia or the Soviet Union, and three each to Australia and New Zealand. Three quarters of the enquiries originated within Finland, and almost all of the others within North America. About a third of the enquiries received during the year were solved either completely or partially.

In addition to enquiries concerning specific persons, the Register has also received a considerable number of telephone enquiries concerning the present state of the Register, the cost of services, or advice as to how emigrants could be traced.

Research

During the year, the Institute of Migration embarked on the planning for a new large-scale research project on the history of Finnish migration. The Ministry of Education has made a grant of FIM 200 000 for 1991, with the aid of which this project has now been launched.

The Institute's revised research plans have now been drawn up for the period 1991-95; new focuses of attention are immigration into Finland, and Nordic migration.

During 1990 there were six research projects in progress at the Institute of Migration. Research was particularly focused on the following themes:

- language of the Finnish-Australians,
- mobility of labour in the context of societal structural change and internal migration,
- refugees in the Finnish, Swedish and Swiss press in 1918-87,
- the experiences, adaptation, and motivation to return of migrants from Turku,

- return migration of Finnish-born elderly people in Sweden.

From 1 August to 30 November, the Institute had a visiting research officer, Peter Fischer from the University of Bern in Switzerland, who was collecting statistics and source materials for his research dissertation on "Free Movement of Labor and Migration: Experiences in the Nordic Labor Market".

Seminars and Conferences

At Hanasaari, the Nordic Cultural Centre near Helsinki, the Institute of Migration and the Ministry of Labour arranged from 2–4 October the **VIII Nordic Migration Research Seminar**, funded by the Nordic Council of Ministers. 67 persons took part, of whom 16 presented papers. The Seminar was organized by Dr Ismo Söderling.

The Proceedings of the Seminar are due to be published by the Institute of Migration and the Nordic Council of Ministers in the course of 1991.

Since 1975, the Institute of Migration has arranged at five-year intervals a **Migration Symposium**, offering research workers, planners, public official and politicians an opportunity to study questions relating to internal migration.

The IV Symposium was held in Turku on 19–21 November. The Symposium examined the impact of European integration on internal migration. Altogether around 120 persons took part, including both experts and other interested. The international nature of the Symposium is illustrated by the fact that one of the workshops, which was held in English, consisted of participants from all over Europe.

The Proceedings of the Symposium will be published in the course of 1991.

The IV Migration Symposium was arranged by the Institute of Migration in November. The Symposium offered research workers, planners and politicians an opportunity to discuss European integration and internal migration. (Photo: Institute of Migration, Photographic Collections.)

Publications

- Taisto Hujanen & Kimmo Koiranen: *Siirtolaisuus suomalaisissa sanomalehdissä vuosina 1880–1939 ja 1945–1984*. Research Report No 6. Turku 1990, 200 p.
- Merja Pitkäranta & Matti Simpanen: *Paluumuuttohalukkuus Turun seudulla*. Research Report No 7. Turku 1990, 101 p.

Four numbers of the Institute's periodical *Siirtolaisuus-Migration* were issued, containing altogether 164 pages. 1 600 copies were printed, of which 600 went abroad.

Exhibitions

The exhibitions by the Institute on display during the year were "Delaware 350", arranged jointly with the Finnish-American Societies, which was mounted in Kouvola, Joensuu and Peräseinäjoki; and the Finnish-Australian exhibition, taken to Jyväskylä City Library in collaboration with the League of Finnish-Australian Societies.

The Spöring Memorial

On 12 May 1990, a memorial was unveiled set into the walls of Rettig House, by the bank of the Aura River, to the explorer Herman Dietrich Spöring, born in Turku. The memorial was designed by Martin Ahlström, and was unveiled by the New Zealand ambassador in Moscow, Mr John G. MacArthur, and the Chancellor of the University of Turku, Professor Olavi Granö. The memorial was accepted on behalf of the City of Turku by the Chairman of the City Council, Mr Heikki Löytty-niemi. Responsibility for the upkeep has been assigned to the Wäinö Aaltonen Art Museum.

The main initiative for the erection of the monument was taken by the League

of Finnish-Australian Societies, and financial contributions were made by the Institute of Migration, the City of Turku, The Finnish Cultural Foundation, the Ministry of Education, and several firms in Turku.

The Kaarle Hjalmar Lehtinen Fund

Thirteen persons carrying out research on migration were awarded research grants during the year, totalling FIM 44 000, from the Kaarle Hjalmar Lehtinen Fund. The total sum on the Fund's balance sheet at the end of the year amounted to FIM 960 134.

Premises

The Institute of Migration operates on premises rented from the City of Turku. With the 120 m² extension opened during the year, these now total 561 m². The Institute of Migration is engaged in negotiations with the City of Turku and the Ministry of Education over acquiring more suitable permanent premises, for the extension still does not provide the amount of space needed by the Archives, Library and offices.

Finances

The Institute of Migration operates on the basis of funding provided by the Ministry of Education. In addition, funds were supplied by the Ministry of Labour for employing additional staff, and grants for specific projects were received from the Ministry of Labour, the Ministry of the Interior, the City of Turku, the Regional Planning Association for South-Western Finland, and the Academy of Finland.

The balance on the accounts of the Institute of Migration at the end of the financial year amounted to FIM 1 766 174.

Intervention Strategies for Returning Refugees: The Somalis in Finland

During the 19th century the refugees who have come to Finland have integrated well in the Finnish society and enriched the country in many ways. Sometimes a refugee needs shelter and aid for some years only, and sometimes for a life time. It depends much on the establishment of social and political structure of the ex-country and on the integration of the refugee in the new country whether the refugee will return or not.

There has been growing recognition in the 80s by the international community that returning refugees should be assisted in their efforts to reintegrate in their home countries. Moreover, African governments and many other groups have become more aware of the urgent need to explore how ad hoc interaction strategies and relief programmes for returnees can be linked to long-term local reconstruction and development programmes.

The Somali refugees in Finland are among the new wave of human migration. At present, about 1 500 individual Somalis are seeking asylum in Finland. They can be regarded as genuine political refugees although some recent accidents in Finland have been rather unhuman towards them. The political situation in Somalia is

still unsettled after the former regime of Siad Barre and the country is structurally and economically destroyed and general unrest is rampant in the cities. Thus, some kind of workable infrastructure and political stability must be established, before return of Somali people can take place. This work will require tremendous external assistance and time and, for example, FINNIDA can act as an effective partner in the re-establishment of social welfare.

So far, no research has been undertaken in order to explore the social and economic aspects of return of the refugees. Thus, the Institute of Migration is planning to launch a research project as a joint venture with the Institute of Educational Research, Addis Ababa University.

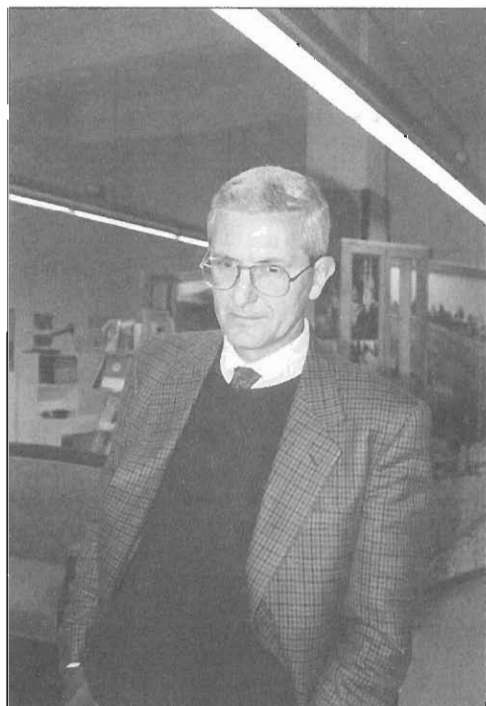
The aim of the project is to explore the return of Somalis and to identify intervention strategies the basis of this case. Furthermore, the project will produce data on the re-construction and development of the social structure in Somalia. This information is needed in the developmental co-operation in Somalia. The project is the first of its kind in Scandinavia.

Timo Virtanen

Italy – a New Country of Immigration

Historically, Italy was a country of emigration. In the one hundred years following the unification of the country in 1861, approximately 27 million Italians left their homeland and, in all likelihood, at least one-half of them settled abroad permanently.

Italian migratory flows – like in most other countries – have been intimately linked with the development of Italian society. In the 1880's, the agricultural crisis precipitated a great exodus. Soon after, the forces of industrialization, which started and accelerated until World War I, stimulated heavy migrations abroad and within the country. Later on, the policy of colonization and the military expansion of the fascist regime resulted in population resettlements. Finally, the freedom of movement affirmed after World War II encouraged heavy new migration flows.

Professor Francesco P. Cerase, University of Naples, Italy, visited the Institute of Migration on May 24, 1991. He spoke about present immigration to Italy which reminds the Finnish situation when a country of emigration is turning to a country of immigration.

In the course of time, however, migratory flows have ceased to be a national phenomenon; they have become regionalized and primarily confined to the south of the country. It is not too approximate an estimate to say that well over 70 % of all Italian emigrants between the 50's and the 70's came from south of Italy.

But ten years after the First National Conference on Emigration in 1975, a radical transformation in the migratory situation of the country was already obvious to everyone and it has opened up a completely new phase in the history of Italian migration. Two main changes in particular have occurred, leading to a complete reversal of previous trends.

The first is the virtual end of out-migration even from southern regions, despite the high unemployment rates which in the late 80's in some parts of the south were close to 20 %. Although many push conditions seem still to exist there, a young unemployed person from the south of Italy generally does not consider migration abroad – or, for that matter, to other parts of the country – as a solution to his individual unemployment problem. The changing living conditions which Italy as a whole has experienced have raised the expectations, and out-migration is no longer regarded as desirable.

The second, and undoubtedly the most relevant, feature emerging in the last decade or so, is the growing number of immigrants to Italy from African, Asian and Latin American countries.

The demographic, economic and social context of the 80's

In the last quarter of a century Italian society has undergone a deep transformation which reached its peak in the 80's. The main changes in which this transformation occurred, concern **birth rate and population structure, the labour distribution by production sector, changes in social stratification, income and consumption level.**

Once one of the western countries with the highest birth rate, Italy had in 1989 little more than 9 births per one thousand resident people, and the center-north part of the country the birth rate was only slightly over 8 per thousand.

No less impressive are the figures concerning the changes in the labour distribution by production sector. In the mid-60's out of some 21 million employed people, a little less than 30 % were still employed in agriculture, around 37 % in industry, and close to 35 % in the service sector. In the late 80's the number of employed people

had not changed much, but less than 10 % were employed in agriculture, a little over 30 % in industry, and close to 60 % in the service sector.

This massive shift of the labor force from one sector to another has in turn had many effects. The main one, however, is that "peasant" society which up to the early 60's had fed a consistent flow of Italian emigrants, has been completely disrupted, and has now all but disappeared.

But the above figures are only a rough indicator of the radical reorganization experienced by the Italian productive structure after the crisis of the 70's, which has turned Italy in one of the seven most industrialized nations in the world. But this, of course, may not necessarily imply an overall well being of the population.

Indeed – and this is probably the main national problem at the moment – the transformation I have just referred to has been not evenly distributed throughout the country. Deep disparities and unbalance remain between different parts of Italy, in particular between some southern regions and the rest of the country.

Let's look at the pro-capite gross national product (GNP). In the course of the 80's it increased enormously, but at the end of the past decade, in the southern regions of the country, it was under 57 % of the gross pro-capite product of the other regions.

It is also interesting to note, however, than in the same period the pro-capite home consumption of the southern regions was more than 75 % of that of the other regions of the country. The sharp difference between pro-capite gross product and pro-capite home consumption is an indication of the considerable public transfer which takes place in many ways from one part to the other of the country and, incidentally, may very well help to explain why emigration is no longer an attractive possible solution to economic problems.

The immigration flow of the 80's

It is against this background that in the course of the 80's, but in particular in the last few years, Italy has experienced a massive and above all a sudden inflow of migrants from numerous African, Asian and Latin American countries.

To understand both the size and the suddenness of the phenomenon, however, some additional comments are required besides the ones already mentioned. That is, they can be better understood also in the light of the radical changes in migration policies which have taken

place in most Western European countries in the last decade and which have left less and less space for "free" new entries (with the exception of family members, political refugees or similar categories of people) in those Western European countries which have over the time been the chosen destination of emigrants from less developed countries.

This has certainly contributed in making Italy also a desirable immigration country – although in this respect the same is true for most other Southern European countries like Spain or even Greece.

The point is that Italy was culturally and administratively unprepared for a massive and sudden inflow of migrants. Why administratively unprepared? First of all because there existed no laws or regulations – except what were basically tourist regulations or police measures – which could be immediately applied to keep the incoming of persons from countries which do not belong to the European Community under some kind of control. Nor was there any statistical procedure immediately available which could be used to provide a reliable estimate of the number and composition of the immigrants.

Indeed, on one hand the figures based on resident permits do not take into account incomers with no paper (or who simply do not register) and provide no information as to what happens after a resident permit expires. On the other hand, municipal registry offices – the chief channel for keeping track of population movement – have no record, of course, of undocumented persons; moreover, immigrants moving from one town to another, and even from one country to another, before settling definitively, can hardly be expected to register.

However unprepared the country may have been administratively speaking, it was even more unprepared to regulate the relationship of immigrants to the labour market. In a country where a substantial sector of the economy, particularly in certain regions, in any case escapes formal, legal regulation, it comes as no surprise that the inflow of immigrants has provided employers with further opportunity for illegal employment, particularly when it concerns undocumented persons. Both sides have an objective interest in keeping the presence of foreign workers concealed. To put it shortly, any figure regarding the number of immigrants living in Italy today, as well as any information regarding the country they come from, can only be a rough estimate based on indirect sources of one kind or another but

which tends to leave out undocumented persons whose number can only be guessed at.

The same is true for the demographic and social structure of immigrants. The only source of information concerning their age, gender, occupations, etc. is a growing number of local surveys and research studies conducted here and there, mostly by university research groups.

But the country has shown itself to be also culturally unprepared to receive immigrants. One may very well say that, due to deep rooted historical and religious traditions, Italian society is on the whole an open society, not at all closed to foreigners, and above all quite ready to manifest solidarity and provide help to peoples in need. But, of course, to face a sudden inflow of several hundred thousand people so different in their cultural habits, behaviour, religion, etc., is quite another matter.

It may seem a paradox, but after having asserted for years that our emigrants abroad were people who had the right to claim the same citizenship rights (civil, economic and social rights) granted to indigenous people we have found ourselves as a country culturally unprepared to realize that immigrants are not only in need of a job or simply of means of subsistence, but also in need of a shelter, of health care, social insurance, and other forms of social security.

The overall result has been that a migration policy as such has had difficulty in taking a shape. Indeed, although we now have in Italy two major migration laws (L. 943/1986 and L. 39/1990), which incidentally are very liberal and advanced in their principles, they are far from being implemented in a substantial way. They have rather had so far the effect of stop-gap-measures. Of course one may well expect that matters will change after the establishment only a few months ago of a Ministry of Immigration.

General lines

According to some recent estimates about one million foreigners from non-EC countries were present in Italy in 1989, which means under 2 % of the Italian population. This figure, however, includes all foreigners, regardless whether or not they can be considered immigrants. In any case, according to other estimates immigrants represent at least 800 000 out of that number. They are not evenly spread throughout the country. Concentration is greater in certain regions (e.g. Liguria, in the north, Umbria and Latium in the center, but also Sicily in the south), as well as in cer-

tain large or even middle-sized cities, where it may reach even 3 and 4 % of the resident population.

The demographic and social structure

Rather than giving a general description of the characteristics of the different immigrant groups I shall try to focus on those features which can best serve the purpose of identifying the peculiar characteristics of immigration flows into Italy.

• *Ethnic structure*

The information available shows the striking multi-ethnic composition of immigrants in Italy. Although the most numerous groups – or course, when talking about immigrants whose country of birth could be ascertained – are Maroccans, Tunisians, Philippines and Slavic people. There also exist numerous Egyptians, Eritreans, Somalis, Nigerians, Ghanians, Capoverdians, Iranians, Senegalese, Latin Americans, as well as more recent groups from Asiatic countries – chiefly Pakistan and Bangladesh – and of course also from Eastern Europe, most recently from Albania.

As may be expected, each ethnic group tends to cluster in the same region or city, although this tends to be so in particular for the immigrant groups who have come to Italy less recently. For example, there is a high concentration of Philippines, Capoverdians and Eritreans in Rome, Maroccans in Emilia, Egyptians in Milan, Tunisians in Sicily and Senegalese along the coast of Tuscany and Liguria.

Of course this settlement pattern reflects a well-known immigrant tendency to establish ethnic communities in the receiving countries but it also reflects the kind of job or trade the different immigrant groups hold. Similar observations can be made regarding the demographic structure.

• *Demographic structure*

On the whole – as one may expect in any recent immigration wave – a large majority (at least 60 %) of the immigrants are males. Much less information is available for the age structure, although the great majority of immigrants is between 20 and 40 years old. But in respect to gender as well there is a striking difference from one ethnic group to another as reflected by the type of jobs held. For example, while there are very few women among North-African Arab groups, most Philippines and Capoverdians are women doing domestic work.

- *Education and occupational structure*

Another striking feature is the relatively high education most groups of immigrants have. It may be high-school level but in some cases they also hold some university education or fairly high professional qualifications.

To some extent this is also a result of the fact that young people who have come to Italy as students, often turn into "immigrants". However, very seldom they are able to find a job which corresponds in some way to their qualification or their level of education. In most cases they end up doing manual jobs in the service sector (food store, restaurants, transport), or in some cases as building or industrial workers, and quite a few of them become street vendors of one kind or another.

Thus, immigrants have filled in the jobs vacant, considered undesirable by the local labour force. This is certainly the case of Philippine or Capoverdian women who have filled the demand for domestic help which local supply did not satisfy and is also the case of Maroccans employed in certain manufacturing industries in Emilia, as well as the case of Tunisians engaged in fishing.

It is probably less so, however — and this represents a second type of situation — for those who have replaced local workers in seasonal agricultural jobs, for in this case there may have been an actual displacement, rather than replacement, do to the fact that the immigrants have been willing — or, one should better say, forced to accept lower wages.

Finally, other immigrants — and this is a third type of situation — have simply become peddlers swelling the ranks of those who sell all kinds of wares in the street and along the beaches in the summer. In the latter case it is still a debated question requiring further research, whether they respond to some kind of market demand, however marginal, or whether they have simply devised an individual strategy of survival.

What needs to be emphasized is that these three types of situation imply quite different patterns of relationships between immigrants and their receiving communities, and the grounds on which they can legitimately claim and expect that their overall needs should be satisfied are quite different.

Francesco P. Cerase

Olavi Koivukangas virkavapaalla

Siirtolaisuusinstituutin johtaja, dosentti Olavi Koivukangas, on saanut Suomen Akatemian varattuneen tutkijan apurahan tutkiakseen suomalaisia Uudessa-Seelannissa ja Australlassa II maailmansodan jälkeen. Tutkimustyö liittyy käynnistymässä olevaan Suomen siirtolaisuuden historia -projektiin.

Uudessa-Seelannissa Olavi Koivukangas on vierailevana tutkijana sosiologian laitokselle Massey Universityssä, Palmerston North, helmikuuhun 1992 ja edelleen kesäkuuhun 1992 Australian National Universityssä Canberrassa sijaitsevassa siirtolaisuuden tutkimuskeskuksessa. Olavi Koivukangas on opiskellut Australiassa v. 1969–72 ja suorittanut siellä tohtorin tutkinnon ensimmäisenä suomalaisena.

Paluumatkallaan heinäkuun alussa 1992 Olavi Koivukangas osallistuu Aalborgissa, Tanskassa, järjestettävään Australian ja Uuden-Seelannin siirtolaisuuden tutkimuskonferenssiin.

Olavi Koivukangas on Leave of Absence

Dr Olavi Koivukangas, director of the Institute of Migration, has been awarded an Advanced Research Grant by the Academy of Finland to enable research into Finnish migrants to New Zealand and Australia in the period after the Second World War, in conjunction with the project now being launched on the history of Finnish migration.

In New Zealand, Olavi Koivukangas will be a visiting research fellow in the Department of Sociology at Massey University, Palmerston North, until February 1992, when he will move to the Migration Research Centre at the Australian National University in Canberra, until June. Olavi Koivukangas was a research student in Australia in 1969–72, and was the first Finn to complete his doctorate in that country.

On his return, at the beginning of July 1992, Dr Koivukangas will be taking part in a research conference on migration to Australia and New Zealand to be held in Aalborg, Denmark.

Tule Suomeen vuonna 1992

Juuret Suomessa 1992 on ulkosuomalaisten juhlavuosi Suomessa vuonna 1992. Silloin vietetään myös Suomen itsenäisyyden 75-vuotisjuhlia. Juuret Suomessa on vuoden mittainen tapahtumien ketju, jossa ulkosuomalaiset voivat tutustua omiin juuriinsa, luoda uusia siteitä suomalaisiin, tutustua nyky-Suomen saavutuksiin, nauttia suomalaisesta kulttuuritarjonnasta ja esiintyä itse tilaisuuksissa. Juuret Suomessa 1992 sisältää urheiluun, harrastuksiin, ammattiin, kulttuuriin ja tieteeseen liittyviä tapahtumia.

Suomen väkiluku on noin 5 miljoonaa. Ulkosuomalaisia on yhteensä noin 1,3 miljoonaa:

- Yhdysvalloissa	616 000
- Ruotsissa	450 000
- Kanadassa	91 000
- Neuvostoliitossa	77 000
- muualla Euroopassa	45 000
- Australiassa	17 000
- muissa maissa	6 000

Juuret Suomessa -projektin tavoitteena on muun muassa

- toivottaa ulkosuomalaiset vierailulle Suomeen perheineen ja ystävineen vuonna 1992
- edistää sukulaismatkailua
- tarjota ulkosuomalaisille mahdollisuus löytää omat sukujuurensa
- saada Suomessa järjestettäviin tapahtumiin ulkosuomalaisia kiinnostavia teemoja
- tarjota paluumuuttoa suunnitteleville ajankohtaista tietoa
- saattaa kävijöiden Suomi-tietous ajan tasalle
- auttaa suomalaisia ja suomalaisyrityksiä kansainvälistymään ulkosuomalaiskontaktien avulla
- tarjota ulkosuomalaisille etuja ja alennuksia
- luoda eri aloja edustavien ulkosuomalaisten verkosto, jolle säännöllisesti toimitetaan uutta Suomi-tietoa
- luoda kohtaamispaikka, jossa ulkosuomalaiset ja kotimaassa asuvat suomalaiset voivat tavata toisiaan.

Juuret Suomessa 1992 toivottaa kaikki ulkosuomalaiset ja heidän ystävänsä lämpimästi tervetulleiksi Suomeen!

Ota yhteys:
 Juuret Suomessa 1992 -projekti
 c/o Suomi-Seura ry.
 Mariankatu 8
 00170 Helsinki, Finland
 puh. *358-0-174 255
 fax: *358-0-654 868

Siirtolaisuusinstituutin...

J
U
U
R
E
T

S
U
O
M
E
S
S
A

1
9
9
2

Sukumessut heinäkuun lopulla

Löydä juuresi -näyttely

Siirtolaisrekisteri

- tekeillä oleva atk- rekisteri, jossa tällä hetkellä lähtötiedot n. 200 000 vuosisadan vaihteen suomalaisesta siirtolaisesta

Arkisto

Kirjasto

**...auttavat pääsemään alkuun
juurien etsinnässä!**

Siirtolaisuusinstituutti
Piispankatu 3
20500 Turku, Finland
Puh. *358-(9)21-317 536
Fax *358-(9)21-333 460

Come to Finland in 1992

Roots in Finland 1992 is what the Finns are calling their "Homecoming Year". In 1992, Finland is also celebrating the 75th anniversary of her national independence. Roots in Finland signifies a year-long chain of happenings intended to enable Finns living abroad to find their family roots, strengthen their ties to the Old Country, learn about the achievements of present-day Finland and enjoy the nation's cultural offerings. The Roots in Finland 1992 program includes happenings connected with various sports, hobbies, vocational interests, cultural activities and scientific pursuits.

The population of Finland is 5 million. Finnish emigrants and their progeny live all over the globe:

- in the U.S.A.	616 000
- in Sweden	450 000
- in Canada	91 000
- in the Soviet Union	77 000
- in different parts of Europe	45 000
- in Australia	17 000
- in other countries	6 000

The Roots in Finland project is intended to

- welcome expatriate Finns, with their families and friends, to Finland in 1992
- offer people of Finnish descent living abroad a chance to find their family roots
- arrange happenings in Finland likely to interest expatriate Finns
- make available up-to-date information to expatriates planning to return
- update other information about the country for the benefit of visitors from abroad
- assist Finns and Finnish enterprises establish themselves in the international business arena with the aid of expatriate Finnish contacts
- offer expatriates special *Finland packages*, meaning price cuts and other benefits while visiting the Old Country
- organize a network of expatriates representing different fields of endeavor, a sort of international "club", the members of which will regularly receive fresh news and other information about Finland
- establish a meeting place where expatriates and Finns living in the old homeland can put their heads together.

Roots in Finland 1992 welcomes everybody of Finnish descent living abroad and all friends of Finland to the Old Country that year!

Contact:

Roots in Finland 1992 project
 c/o Suomi-Seura/Finland Society
 Mariankatu 8
 00170 Helsinki, Finland
 tel. *358-0-174 255
 fax: *358-0-654 868

At the Institute of Migration there are...

**R
O
O
T
S

I
N

F
I
N
L
A
N
D

1
9
9
2**

**Genealogical Fairs at
the end of July**

Find Your Roots Exhibition

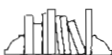

Emigrant Register

- in progress (at the moment about 200.000 records of the Finnish emigrants who left at the turn of the century)

Archives

Library

**...which will help you to get a
good start in finding your roots!**

**Institute of Migration
Piispankatu 3
20500 Turku, Finland
Tel. *358-(9)21-317 536
Fax *358-(9)21-333 460**

Eero Kuparinen, An African Alternative. Nordic Migration to South Africa, 1815–1914. Turku 1991.

Eero Kuparisen väitöskirjatutkimus pohjoismaisesta siirtolaisuudesta Etelä-Afrikkaan on tavallaan looginen jatko niille tutkimuksille, joita on tehty niin suomalaisesta kuin muustakin pohjoismaisesta siirtolaisuudesta Euroopan ulkopuolelle. Kun Amerikka, Australia ja osin Aasiakin on tutkittu, on nyt Afrikan vuoro. Se, että tutkimus koskee vain siirtolaisuutta Etelä-Afrikkaan, on myös luonnollista; muualle Afrikkaanhan ei pohjoismaisia siirtolaisia juuri ole lähtenyt. Kuparisen tutkimus osoittaa, että pohjoismainen siirtolaisuus Etelä-Afrikkaan oli tutkituna aikana 1815–1914 jokseenkin marginaalista. Afrikkaan muutti vähemmän kuin joka sadas pohjoismaista siirtolaiseksi lähtenyt. Kaiken kaikkiaan on voitu jäljittää runsaat 5500 pohjoismaista Etelä-Afrikkaan muuttanutta. Suomesta Kuparinen on löytänyt 1169 Etelä-Afrikkaan lähtenyt, mikä on vähemmän kuin muista pohjoismaista.

Pohjoismainen siirtolaisuus löysi Etelä-Afrikan sen jälkeen, kun pohjoisesta Kapmaasta oli 1860-luvun lopulla löydetty timantteja ja Transvaalista 1880-luvulla maailman rikkaimmat kultaesilymät. Sitä ennen pohjoismaalaiset Afrikkaan muuttajat olivat enimmäkseen satunnaisia tapauksia, kuten laivoista jääneitä merimiehiä. Pohjoismaisen siirtolaisuuden huiput osuvat kultakuumeen jälkivaiheeseen 1890-luvun puolivälin tienoille sekä välittömästi vuosina 1899–1902 käytyä buurisotaa seuranneisiin vuosiin, jolloin monet sotaa pakoon lähteneet ilmeisesti palasivat takaisin.

Kuparinen on osoittanut, että suomalainen Etelä-Afrikka -siirtolaisuus erosi monessa mielessä muitten pohjoismaisten Afrikka-siirtolaisuudesta. Paitsi että Suomessa herättiin multa pohjoismaita myöhemmin huomaamaan Etelä-Afrikan tarjoamat mahdollisuudet ja että suomalaiset tilastoitlin kohdemaan tilastoissa venäläisiksi, suomalaiset Afrikkaan lähtijät olivat pääasiallisesti Pohjanmaan ruotsinkielisen rannikon maallaisväestöä. Muissa pohjoismaissa lähtijät olivat suuremmissa määrin kaupunkilaisia ja eritoten suurten kaupunkien asukkaita. Suomesta lähti eniten siirtolaisia Afrikkaan Munsalasta (290), Pedersörestä (147) ja Uudenkaarlepyyn maalaiskunnasta (117), kun taas eniten lähtijöitä Ruotsista oli Tukholmasta, Tanskasta Kööpenhaminasta ja Norjasta Oslost (Kristiania).

Suomalaisiirtolaisten valtaosa oli maanviljelijöitä, muissa pohjoismaissa teollisuuden ammattimiehiä. Suomalaislähtijöiden joukossa oli suh-

teellisesti vähemmän naisia kuin muista maista lähteneissä. Naimisissa olleitten määrä taas oli suomalaisten osalta suurempi kuin muiden. Suomalainen Afrikka-siirtolaisuus siis poikkesi monessa mielessä tuntuvasti muitten pohjoismaisten siirtolaisuudesta. Osaksi näistä syistä Kuparinen tekee sen varsin luonnollisen johtopäätöksen, että suomalaisten muutto Etelä-Afrikkaan ei pääsääntöisesti ehkä ollutkaan oikeaa siirtolaisuutta, vaan määräaikaista töihin menoa seudulle, jossa tiedettiin ansaittavan varsin hyvin. Suomalaisten runsas paluumuutto Afrikasta puhuu myös tämän tulkinnan puolesta. Nimenomaan kultakenttien hyvä ansiotaso oli pääasiallinen houkutin Etelä-Afrikkaan lähtemiseen. Kuparinen on voinut myös osoittaa, että merenkulun avulla saadut kontaktit ja tiedot Etelä-Afrikasta olivat omiaan vauhdittamaan sinne muuttamista.

Eri pohjoismaissa oli eroa siirtolaisuuden muodoissa sikäläkin, että muista maista lähdeittiin myös rakentamaan erityisiä siirtokuntia Etelä-Afrikkaan, missä useimmissa tapauksissa epäonnistuttiin. Yhteismuuton ansiosta norjalaisten päämuuttokohteena olikin Natalin maakunta, kun taas muista maista muutettiin pääsääntöisesti Kapkaupungin kautta Transvaaliin.

Se, miksi siirtolaisuus Etelä-Afrikkaan kultakin jäi paljon vähäisemmäksi kuin muutto Pohjois-Amerikkaan ja jopa Australiaan, ei selity yksinomaan Afrikan-matkan kalleudella tai elämisen kalleudella Afrikassa, mistä lähtijöitä varoitettiin. Ehkäpä poliittisesti levottomat olot sekä kohdemaan viranomaisten varoitukset liiasta siirtolaisuudesta vaikuttivat asiaan, kuten Kuparinen olettaa.

Kuparinen on viitannut lyhyesti myös siihen, että Etelä-Afrikassa maan musta väestö teki esimerkiksi kultakaivoksilla työt, joissa ei vaadittu ammattitaitoa. Siksi maassa oli mahdollisuuksia lähinnä eurooppalaisilla ammattimiehillä. Etelä-Afrikan demografiseen rakenteeseen olisikin ollut syytä kiinnittää tuntuvasti enemmän huomiota, sillä maan väestöllisillä tekijöillä on varmaankin ollut suurempi merkitys siirtolaisuuteen, ja nimenomaan sen vähyyteen, kuin esimerkiksi Pohjois-Amerikassa tai Australiassa, joissa suhteellisen harvailukuinen alkuperäisväestö väistyi tulijöiden tieltä paljon helpommin kuin Afrikassa.

Tutkimuksensa alkupuolella Kuparinen luo verraten hyvän ja seikkaperäisen katsauksen Etelä-Afrikan vaiheisiin tutkittavana aikakautena. Ehkä olisi myös ollut paikallaan selvittää sitä, millä tavoin eurooppalainen siirtolaisuus Etelä-Afrikkaan aikanaan oli alkanut. Nyt esimerkiksi ranskalaisten hugenottien Afrikkaan muuttoa ei maini-

ta lainkaan, ja maan valkoisen väestön koostumus – mustasta puhumattakaan – jää epäselväksi.

Itse käsite Etelä-Afrikkakin jää hiukan epämääräiseksi, vaikka Kuparinen sanookin tarkoittavansa käsitteellä nykyisen Etelä-Afrikan tasavallan aluetta. Tutkimuksen kuvaamana aikana Etelä-Afrikassa tapahtui kuitenkin monia valtiollisia muutoksia; se ei ollut yhtenäinen valtiollinen alue ennen kuin lopullisesti vuonna 1910 Etelä-Afrikan Unionin muodostuttua.

Käsite Etelä-Afrikka saattoi vielä 1800-luvun puolella tarkoittaa vallan muuta. Kuparinen viittaa pohjoismaisen Etelä-Afrikka -tietouden lisääjänä mm. David Livingstonen kirjaan *Missionary Travels and Researches In South Africa*. Nimestään huolimatta kirja kuvaa Livingstonen tutkimusmatkoja nykyisen Sambian, Malawin jne. alueella, mikä kertoo Etelä-Afrikka -käsitteen olleen viime vuosasadalla nykyistä tuntuvasti laajempi.

Tutkimus perustuu laajaan ja hajanaiseen lähdeaineistoon. Kun kysymyksessä on pienen siirtolaissirpaleen tutkiminen, tutkija on joutunut tavallaan takaa sen tosiasian eteen, että lähteet eivät anna aukottomia vastauksia kysymyksiin. Niinpä Kuparinen on aivan ymmärrettävistä syistä tuostakin joutunut tekemään puutteellisista lähteistä johtuvia varauksia.

Käytettyjä lähteitä laivalistoista seurakunta-arkistoihin ja sanomalehdistä virallisiin tilastoihin on kuitenkin käytetty monipuolisesti ja tilastollisesti tutkimus on verraten kattava.

Mahdollisia puutteita etsittäessä ensimmäisenä tulee vastaan se, ettei kohdemaan arkistomateriaalia ole käytetty lainkaan, toisin kuin Amerikka- ja Australia-siirtolaisuutta koskevissa suomalaisstutkimuksissa. Ainoastaan eteläafrikkalaisia julkaistuja väestönlaskentatietoja on hyödynnetty. Ei ole epäilystä siitä, etteivätkö sikäläiset arkistolähteet antaisi valaistusta pohjoismaiseenkin

siirtolaisuuteen. Yhtenä ehkä vähäisenä ryhmänä voitaisiin mainita asiakirjat Etelä-Afrikan (tai entisten buuritasavalttojen) kansalaisuuden saaneista, jotka ovat Etelä-Afrikassa käytettävissä. Esimerkiksi ruotsalaisia lienee ollut buuritasavalttojen virkamiehinäkin.

Ehkäpä eteläafrikkalaisen lähdeaineiston puutteesta johtuu myös se, että pohjoismaista siirtolaisuutta ei ole kovin hyvin voitu paikantaa Afrikan kartalle. Tiedetään, että Transvaalin kultakentät olivat suurine ansiomahdollisuuksineen siirtolaisuuden tärkein kohde, mutta pohjoismaalaisia muutti myös Kapmaahan ja Nataliin; mikä oli minkin maakunnan suhteellinen vetovoima, jää jossain määrin avoimeksi.

Hämmästyttävää on, että Kuparisen tutkimuksen lähdeluettelosta puuttuu pohjoismaisten Etelä-Afrikkaan muuttaneitten muistelmia ja muita eritoten buurisotaan osallistuneita pohjoismaalaisia koskevia teoksia, jotka Kupariselle varmasti ovat tuttuja. Tällaisista voidaan mainita vaikkapa suomalaisten Matts Gustafssonin ja Nils Viklundin muistelmakirja *Boerer och engelsmän* ja ruotsalaisen H.E. Uddgrenin kirja buurisotaan osallistuneista pohjoismaalaisista *Hjältarna vid Magersfontein*. Vaikka näiden merkitys lähteinä on vähäinen, koska ne keskittyvät sotatapahtumiin, niitä jää silti kaipaamaan kirjasta, joka käsittelee nimenomaan pohjoismaista siirtolaisuutta Etelä-Afrikkaan.

Mutama perin vähäinen epätarkkuus ei luotettavaa tutkimusta horjuta. Kun Ambomaa käännetään Ambolandiksi, tehdään väkivaltaa englantinkieliselle nimelle Ovamboland. Delagoa Bay ja Lourenco Marques eivät ole erillisiä paikkakuntia, vaan käytännössä yksi ja sama asia. Munsalakaan ei sijaitse Etelä-Pohjanmaalla, vaan Keski-Pohjanmaalla.

Mikko Uola

Saapuneita julkaisuja/
Publications received

- Alm, Hilikka:** Honungslandet. Del 1, Dalen. Maalung 1990, 223 s.
- Apiknar, Aylin:** Challenged Family and Kinship Ideals. Family Crisis and Social Networks among Turkish Immigrants. Institutet för social forskning, meddelande 10/1988. Stockholm 1988, 78 s.
- Asunmaa, Arja et al.:** Lähtökohtia aikuisten maastamuuttajien opetussuunnitelmien kehittämiseen. AKH:n työryhmien raportteja (versio 7.12.1991). 34 s.
- Bagge, Oiva:** The History of Finlandia Foundation in Colorado, Inc. Denver 1990, 204 s.
- Blanck, Dag; Runblom, Harald (eds.):** Swedish Life in American Cities. Uppsala Multiethnic Papers 21. Uppsala 1991, 131 p.
- Deggim, Christina; Harzig, Christiane:** Deutschland im Gepäck. Deutsche Auswanderung zwischen 1875 und 1880, dokumentiert in Berichten und Grafiken aus "Frank Leslie's Illustrierter Zeitung". Bremerhaven 1987.
- Echoing Footsteps.** Toivola and Little Swan. Helsing 1987, 135 p.
- Education of Immigrants.** Annotated bibliography. UNESCO. Paris 1988, 157 p.
- Ferrel, Robin; Dolk, Tony (eds.):** Publicity for Ethnic Communities. Handbook. 1988, 74 p.
- Fischer, Peter; Straubhaar, Thomas:** Integration und Migration in Nordeuropa: Freizügigkeit in gemeinsamen nordischen Arbeitsmarkt. (English summary). Volkswirtschaftliches Institut der Universität Bern. Bern 1991, 62 s.
- Flykting- och immigrationspolitiken.** Beträkande av flykting- och immigrationsutredningen. (SOU) Statens offentliga utredningar 1991:1. Arbetsmarknadsdepartementet. Göteborg 1991, 207 s.
- Gillen, Mollie:** The Founders of Australia. A Biographical Dictionary of the First Fleet. Netley 1989, 608 p.
- Haanpää, Merja:** Uudenkaupungin lapsiperheiden lähtömuuttotutkimus. Oulun yliopisto, maantieteen laitos, 1986, 29 s.
- Heno, Harri:** Suomalaisten suhtautuminen pakolaisiin. Kirkon tutkimuskeskus, Sarja C nro 37. 1991, 26 s.
- Holmlund, Bertil:** Labor Mobility. Studies of Labor Turnover and Migration in the Swedish Labor Market. Stockholm 1984, 279 p.
- Hur tackla rasismen? Föreläsningar om mänskliga rättigheter och rasism.** Åbo Akademi, Institutet för mänskliga rättigheter, kurscentralen. Åbo 1989, 108 s.
- Immigrant and Refugee Policy in Sweden 1990.** Ministry of Labour. Stockholm 1990, 45 p.
- Jouskari, Lyyli:** Heräävän jättiläisen maassa. Porvoo 1958, 247 s.
- Kahila, Petri:** Raisonin lähtömuutto 1989. Raisonin kaupungin julkaisuja 2/1991. Raisia 1991, 61 s.
- Kaisio, Riitta:** Muuttoliike Kokkolasta Kruunupyhyyn, Kälvälälle ja Lohtajalle vuosina 1983–86. Chydenius-instituutti, Tutkimuksia nro 33. Kokkola 1988, 75 s.
- Kantanen, Keijo:** Takaisin kotiseudulle. Tutkimus paluumuuton merkityksestä ja mahdollisuuksista maaseudun erilaistumisprosessissa. Joensuun yliopisto, Karjalan tutkimuslaitoksen julkaisuja 97. Joensuu 1991, 129 s.
- Knookala, Kirsi:** Lasten käsitykset pakolaisista. Fenomenografinen lähestymistapa. Sosiaalihallituksen raporttisarja 8/1990. Helsinki 1990, 87 s.
- Migrasjonsforskning i Norge 1980–1990.** En prosjektoversikt. Tolke- og informasjonsavdelingen. UDI, Utlendingsdirektoratet. Norge 1990.
- Moldenhawer, Bolette:** Vi lever med drommene i Danmark. Hvidovre kommunes invandrerkvindeprojekt. Kobenhavns universitet, humanistisk fakultets reproafdeling. Denmark 1990, 147 s.
- Nyholm, Leif (red.):** Språkmöte i Finland. Invandring och språklig anpassning på 1800-talet. Kielet kohtaava. Siirtolaisuus ja kielellinen sopeutuminen 1800-luvun Suomessa. Meddelanden från institutionen för nordiska språk och nordisk litteratur vid Helsingfors universitet, Serie B:14. Helsingfors 1991, 131 s.
- Pakolaislapsi suomalaisessa päivähoitossa.** Sosiaalihallituksen raporttisarja 14/1990. Helsinki 1990, 33 s.
- Penttinen, Markus:** Invandring av arbetskraft från den europeiska arbetsmarknaden till Finland. Pro gradu avhandling i socialpolitik, Åbo Akademi. Åbo 1991, 149 s.
- Puskas, Julianna (ed.):** Overseas Migration from East-Central and South-Eastern Europe 1880–1940. Budapest 1990, 245 p.
- Rauman kaupungin tulo- ja lähtömuuttoselvitys.** Rauma 1990, 50 s. + liitteet.
- Saari, Matti:** Perustietoja tamperelaisten muuttoista vuodelta 1977. Hämeen kaupunkitutkimus, raportti 1. Tampere 1984, 292 s.

- Schmitt, Florence; Virtanen, Sanna:** Ulkomaalaiset ja mielenterveys. Ulkomaalaisten mielenterveyspalvelujen järjestämisestä Turussa mielenterveyslain 1116/90 nojalla tarkasteleva tutkimus. Tutkielma, Turun terveydenhuolto-oppilaitos, erikoiskoulutusosasto, lukuvuosi 1990–1991. (Moniste) 53 s.
- Sopemi.** Continuous Reporting System on Migration 1988. OECD, Paris 1989, 131 p.
- Sopemi.** Continuous Reporting System on Migration 1989. OECD, Paris 1990. 226 p.
- Stordahl, Erik:** Flyttemönstre, Norge 1971–1974. Patterns of Migration, Norway 1971–1974. Statistik sentralbyrå. Samfunnsekonomiske studier nr. 50. Otta 1983, 238 s.
- Stölting, Siegfried:** Auswanderer auf alter Zeitungstrafik. Achim 1987, 103 s.
- Suhonen, Unto-Einar:** Invandrare i Borås 1621–1990. I samarbete med Immigrant-institutet. Ser. C., Dokumentation Nr 18. Borås 1990, 373 s.
- Tuomarila, Irmeli; Ripatti, Tuula** (red./ toim.): Nordiskt informationsseminarium, Helsingfors 30.–31.8.1990. Pohjoismainen tiedotusseminääri, Helsinki 30.–31.8.1990. Helsinki 1990, 53 ja 55 s.
- Tuomarila, Irmeli** (toim.): Suomen pakolaispolitiikka – Seminaari kansanedustajille. Seminaariraportti pakolaisasiain neuvottelukunnan järjestämästä seminaarista Helsingissä 7.11.1990. Helsinki 1990, 155 s.
- Wargelin, Raymond W.:** The Life of Jacob J. Hoikka and His Share in Democratizing the Suomi Synod. USA 1990, 172 p.
- Wendelius, Lars:** Kulturliv i ett svenskamerikanskt lokalsamhälle. Rockford, Illinois. (With a summary in English). Uppsala Multiethnic Papers 20. Uppsala 1990, 177 s.
- Viitanen, F.O.:** Pohjois-Ruotsin suomalaiset. Ja matkan varrelta vähän pohjoisempaakin. Lisiä kansallisuustaistelujen historiaan. Helsinki 1917, 136 s.
- Virolainen, Johannes:** Siirtokarjalaiset 1941–44. Kotiinpaluu, jälleenrakennus, uusi lähtö. Keuruu 1989, 262 s.
- Voigt, Johannes H.** (ed.): New Beginnings. Germans in New South Wales and Queensland. Neuanfänge. Deutsche in New South Wales und Queensland. Eine Festschrift. A Commemorative Volume, edited by (herausgegeben von) Johannes H. Voigt assisted by (unter Mitwirkung von) John Fletcher and (und) John A. Moses. Institute for Foreign Cultural Relations, Stuttgart. Stuttgart 1983, 290 p.
- Överland, Orm** (edited/translated by): Johan Schröder's Travels in Canada 1863. Canada 1989, 168 p.

Maassamuutto ja yhdentävä Eurooppa

Muuttoliikesymposium 1990

Siirtolaisuusinstituutti on järjestänyt joka viides vuosi suuren maassamuuttosymposiumin. Marraskuussa -90 aiheena oli maassamuutto ja yhdentävä Eurooppa. Symposiumin esitelmät on koottu raportiksi, joka antaa kaivattua tietoa ja ajankohtaisia näkökulmia mm. seuraaviin kysymyksiin:

- Pystyykö Suomi vastaamaan yhdentävän Euroopan asettamiin alue- ja väestöpoliittisiin haasteisiin?
- Muuttuuko työvoimamme liikkuvuus ja rakenne Euroopan yhentyessä?
 - Kanavoituuko osa perinteisestä maassamuutosta siirtolaisuudeksi?
 - Millaisia kulttuurivaikutuksia yhdentymisellä on?

Raportteja voi tilata Siirtolaisuusinstituutista hintaan 80 mk + postikulut osoitteella Piispankatu 3, 20500 Turku (puh. 921-317 536).

